

Ettevõtlusauhinnad rõhutavad olulist

Eelmisel nädalal jagati üle mitme aasta taas Viljandi-maa ettevõtlusauhindu. Ehkki arenduskeskuse juhi Kaarel Lehtsalu sõnul jõudis žürii lauale küllalt nomine, võiksid omavalitsused, aga ka firmajuhid ise edukaid algatusi innukamalt esile tõsta.

LK 7

Kui meil poleks traditsioone, oleks see lihtsalt ajutu lallamine.

VELJO POOM,
Kultuuriakadeemia rebastenädala
korralduskomitee liige

LK 3

Visioon ja kontseptsioon

Laineli Parrest ütleb, et kuratori põhiline töö on mõelda välja, millised näitused kunas ja kuhu sobivad ning mis sõnumit need kannavad.

LK 8

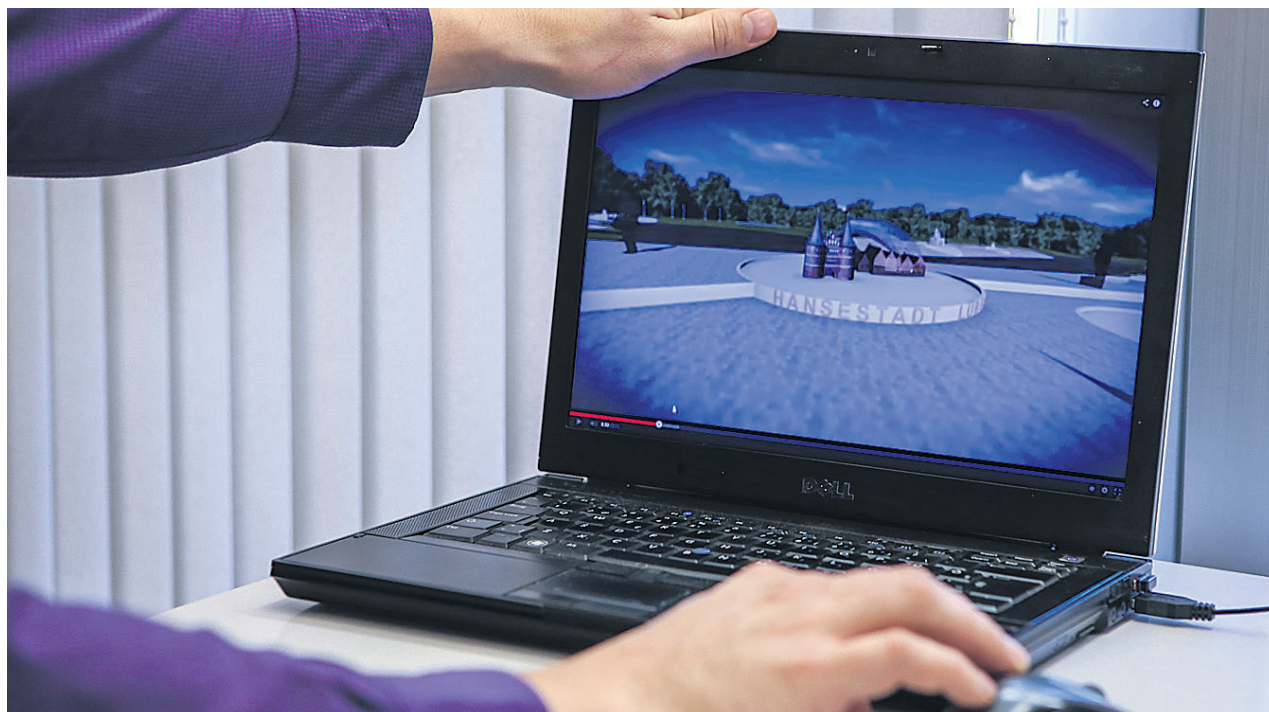

Lübecki väravad ei paista

VALUOJA ORG

Kui Viljandi delegatsioon suvel Saksamaal teiste hansalinnade juhtidele pidulikult videoklipi vahendusel Valuoja orgu kavandatava Minihansa teemapargi projekti esitles, vilksasid mitu korda ekraanil hansaliikumise pealinnaks peetava Lübecki keskaegsed väravad. Ilmselt jääb selle kuulsa vaatamisväärsuse minikoopia vähemalt esialgu siia siiski rajamata, sest enamik hansalinnu on teemapargis osalemast loobunud.

LK 4

Vanad Lübecki väravad kuuluvad vaieldamatult nende ehitiste hulka, mis sümboliseerivad omaaegse hansaliikumise vägevust. Seepärast on loogiline, et arhitektid kasutasid neid ka Minihansa projekti tutvustavas filmijupis.

ELMO RIIG

GUSTAVSBERG

Nautic vannitoasari

-28%

DAHL AS Vannid - Dahl

E-R 8.00-17.00
Reinu tee 25
kampaania.dahl.ee

Koolitus Soomes töötamiseks

SOOME TÖÖOHUTUSKAART

HOTELLIS CENTRUM
(Tallinna 24, Viljandi)

21.10.2013

Työväkka

012 345 678

Hind 92 €

Tondi Koolituskeskus
www.koolitamine.ee TEL +372 56 44 054

VALIMISREKLAAM

Viljandi tänane juhtimine on ühekülgne.

Viljandi vajab mõtteviisi muutmist, uute eesmärkide püstitamist, kodanike kaasatust ja üksteist toetavat koostööd.

Hea viljandlane, koos Sinuga saame pöörata praeguse paigalseisu taas arenguks ja kitsa omakasu ühiseks tuluks.

202 Randel Länts
Viljandi linnapeakandidaat

Vali 20. oktoobril sotsiaaldemokraadid!

www.sotsdem.ee

SDE
hoolimise jõud

ARVAMUS

Peatoimetaja HANS VÄRE, arvamustoimetaja KARL-EDUARD SALUMÄE

JUHTKIRI

Solidaarsuse küsimus

Raske on leida Eestis inimesi, kelle töötasu oleks 2008. aastaga võrreldes tõusnud 20 protsenti või enam. Aga paljudel kõrgetel riigiametnikel see järgmisest aastast just nii palju tõuseb. Seda tänu kehima hakkavale riigiteenijate uuele palgasüsteemile, mis seob näiteks ministrite sissetuleku suuruse keskmisest palgast enam-vähem lahti.

Suurim, koguni 30-protsendiline töötasu tõus ootab peaminister Andrus Ansipit. Ta on märkinud, et riigijuhtide palgad on püsunud muutumatuna kriisiastast saati.

«Peaminister, valitsuse liikmed selleks, et anda eeskuju kõigile avaliku sektori töötajatele, vähendasid oma palka. See on olnud praegu vähendatud määras külmutatud kõik see aeg alates 2008. aastast,» ütles ta septembris valitsuse pressikonverentsil.

Tõsi. Aga masueelse ajaga umbes samal tasemel on praegu ka enamiku teiste tööinimeste, näiteks politseinike teenistus. Neile tulevast aastast 20-protsendilist palgalisa ei terenda.

Küsimus ongi kriisiaastatel palju mainitud solidaarsuses ehk ühtekuuluvustundes. Kõrgeid riigiteenistujaid ootav palgatõus ei passi sellega kokku.

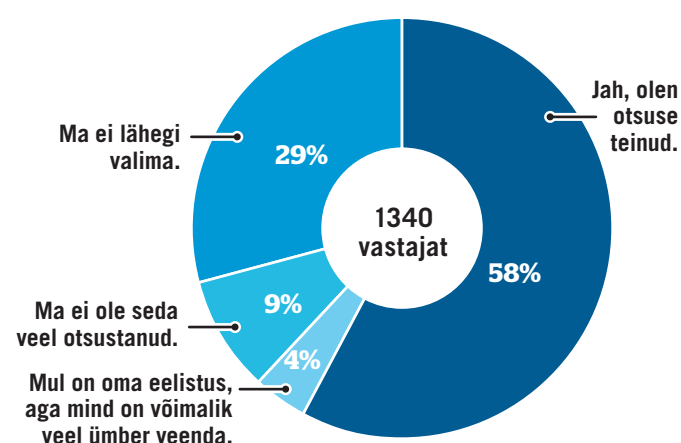
Ometi ei peaks solidaarsus olema midagi, mis on teemaks üksnes halbadel aegadel. Õiglus ja võrdsus peavad riigijuhtimises olema alati au sees ning ebaõiglust tunnetab rahvas igal ajal.

Tuleb siiski mainida, et riigiteenistujate uus palgasüsteem on õnnestunud selles mõttes, millisesse proportsiooni see kõrgete riigiametnike töötasud omavahel asetab. Olukord, kus riigikogu spiiker teenib peaministrist kolmandiku võrra enam, ei tundu õigustatud, ent ometi see praegu just niimoodi on.

Paraku ongi nimetatud süsteem loogiline üksnes kitsas kontekstis. Eestlaste sissetulekuid laiemalt vaadates on see justkui omaette maailmast.

VEEBIKÜSITLUS

Kas olete otsustanud, kelle poolt te valimistel hääletate?

Allikas: Sakala

Euroopa ühendamise transpordi kaudu

VIIMATI EESTIS OLLES käisin ma Balti jaamas, et vaadata, mismoodi uued rongid välja näevad. Täitsa imelik tunne oli. Mitukümmend aastat oleme olnud lääne toodete keskel ja ega rong tohiks ju olla midagi erilist. Aga on. Raudteel on, imelik küll, sümbolne tähendus.

Eile algasid ja homme lõpevad Tallinnas üleeuroopalised transpordivõrgustiku (niinimetatud TEN-T) päevad. See on suurejooneline üritus, mis on omamoodi kokkuvõtte rohkem kui kolm aastat kestnud pingelistest läbirääkimistest ja vaidlustest. Eriarvamused ja -huvid — kõik tuli kuidagi kokku panna.

Nüüdseks on Euroopa Liit heaks kiitnud Euroopa transpordivõrgustiku plaani ja selle rajamiseks aastail 2014–2020 vajaliku eelarvesumma. See summa on kolm korda suurem kui eelmisel perioodil. Tähelepanuväärne ajal, kui eelarvelukulutusi kokku tõmmatakse.

Eriti tähelepanuväärne on, et ette on nähtud eraldi summa Euroopa Liidu idapoolsete riikide paremaks ühendamiseks läänepoolsete riikidega. See on suur asi, millel on märgiline tähendus.

TRANSPORDIVÕRGUSTIKU kava määratleb üheksa üleeuroopalist suurt koridori. Üks selline algab Helsingist ja läheb läbi Tallinna Varssavisse, sealt edasi Berliini ja kaugemale. Selle osa on mõistagi projekt nimega Rail Baltic — üks ida ja lääne ühendamise kontseptsiooni tähtsamaid Euroopa projekte.

Minult päritakse tihti (teatud üleoleva alatooniga): no kas sellel projektil on siis mingit mõtet?

Mõtlen, mida küll küsitaks, kui Euroopa Liit poleks seda projekti oma kavadesse lülitanud ja oleks võtnud kolme viimase aasta jooksul hoiaku, et Balti riikidele pole mingit moodsat ühendusteed tarvis. Siis hurjutataks praegu nii Euroopa Liitu kui kohalikku valitsust: kuidas te ei saa ometi aru selle projekti geopoliitilisest tähtsusest? Kas siis Eesti ja teised Balti riigid peavad igaveseks jääma Euroopast isoleerituks? Mis jutt see on, et ei jätku reisijaid ja kaupa? On ju palju usaldusväärseid uurimusi, mis tõestavad, et see projekt on mõttekas. Ja nii edasi.

SIIM KALLAS

Euroopa Komisjoni asepresident

MARKO SAARM

See on see otsustaja elu. Ma eelistan siiski olla nende hulgas, kes Rail Balticu edenemisest rõõmu tunnevad, mitte nende hulgas, kes rahul ei ole.

LOOMULIKULT POLE Euroopa Liidu strateegiline transpordi arendamise kava ainult raudteede võrgu moderniseerimine. Me moderniseerime ka meresadamaid ja nende haldamist, samuti lennuliikluse juhtimist ja lennujaamu. Raudteede ajakohastamine ei tähenda eelkõige uute raudteede ehitamist, vaid praeguste toimimise üleeuroopaliseks muutmist.

Milles on transpordi moderniseerimise peaküsimus? See on rahvuslikust killustatusest ülesaamine ja üleeuroopalise toimiva transpordisüsteemi loomine. Kui Eesti rong tahab sõita Lissabonist Tallinna, peab teil praegu olema lubatäht vähemalt seitsmest riigist. Kui on aga soov ka mujal Euroopas ringi liikuda, peab olema 28 tunnistust, et rong vastab 28 riigi nõuetele. Autodele on üks tõend, lennukitele samuti. Rongidelgi on edaspidi üks Euroopa-kõlblikkuse tunnistus. See on suur edasimineku.

ÜLEEuroopalise transpordivõrgustiku tähtsaim ülesanne on pudelikaelte vähendamine. See tähendab investeerimist sinna, kus riigid ei ole omavahel kuigi koostöövalmid. Näiteks Hispaania tahab väga arendada maismaaühendusi Prantsusmaaga. Too aga suhtub sellesse kaunis külmalt. Sääraseid näiteid on küllaga. Varssavi—Berliini ühendus

PRÄÄNIK

Homme avatakse Viljandis muusikadidaktika keskus, tänu millele hakkavad muusikapedagoogid paremat õpet saama.

”**Nii auto- kui raudteevõrk ida pool endist raudset eesriiet on silmapaistvalt kidurad võrreldes läänepoolse Euroopa Liiduga.**

muutub väga nigelaks pärast Saksamaa piiri ületamist.

Muresid on kõikjal. Nii auto- kui raudteevõrk ida pool endist raudset eesriiet on silmapaistvalt kidurad võrreldes läänepoolse Euroopa Liiduga. Lennuühendused kiratsevad.

Kui lõimumine, siis ka ühendusteede mõttes. Euroopa ühendamise rahastu 26,3 miljardit annab investeringutesse märkimisväärse panuse.

Olen selle üle lihtsalt uhke, et niisugune asi leidis toetuse nii Euroopa Liidu Nõukogus kui Euroopa Parlamendis. Nüüd sõltub kõik asjaomastest riikidest, kes peavad selle raami sisse pildi tegema ehk siis projektid ellu viima.

TSITAADID

«Tahaks Postimeest sama hästi teha, kui seda seni on tehtud. Postimees on Eesti meediamaastikul sellises rollis, et kui keegi on üldse äriselt edukas, siis on see Postimees.»

Anvar Samosti asemel Postimehe vastutavaks väljaandjaks saav Mart Luik (Postimees, 16. oktoober)

«Eesti eelistena on esile toodud eelkõige avatust ja soodsat maksukeskkonda, kuid alahinnatud ettevõtluskeskkonna läbipaistvust.»

Ajakirjanik Harry Tuul (Delfi, 16. oktoober)

«Mulle tundub, et kõige võimsamad ärimed Eestis annavad lihtsalt perioodiliselt raha parteidele ja neid «teenindatakse väljaspool järjekorda» alati, üksipuha, millega ja millal nad siis pöörduvad.»

Endine keskerakondlane Tarmo Lausing (Postimees, 16. oktoober)

«Endiste keskerakondlaste paljastused jutustavad meile haletsusväärse loo, kuidas hoolimatu kulutamise tagajärjel rahahätta sattunud partei kaotab sõltumatuse ning otsused, mis peaksid järgima valijate tahet, vastama nii seadustele kui arusaamadele moraalist, viiakse mustale turule.»

Postimehe juhtkiri (Postimees, 16. oktoober)

«Kahjuks on Eestis nii riigi kui kohaliku omavalitsuse tasandil väga laialt levinud ametnike erakonnastumine ja seda sellisel määral, et ametniku seiskohast on olulisem avalike huvide teenimise asemel järgida erakonna huve ning avalikke huve kas samastatakse või aetakse segamini erakonna huvidega.»

Mittetulundusühingu Korruptsioonivaba Eesti juhatuse esimees Jaanus Tehver (Postimees, 16. oktoober)

«Isegi kui kõik meedia osalised sellest veel lõplikult aru ei saa, on käes anonüümsete netikommentaatorite lõpu algus.»

Rahvusringhäälingu arvamustoimetaja Rain Kooli (ERR, 14. oktoober)

PIITS

Elektrilevi pole suutnud pika aja jooksul välja selgitada, millest on tingitud voolurikked Tipu ja Uia küla vahel.

UUDISED

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, sakala@ajaleht.ee

30

Järgmisest aastast hakkab kehtima riigiteenijate uus palgasüsteem, mis toob valitsuse liikmetele, kantsleritele ja teistele kõrgetele riigitöötajatele rohkem kui 20-protsendilise palgatõusu. Enim, 30 protsenti, tõuseb peaministri palk.

Karksi orkester võtab ette Aafrika muusika

SIGRID KOOREP
sigrid.koorep@ajaleht.ee

Eelmisel nädalal jõudis Karksi-Nuia 25 *djembe*'t ehk Aafrika trummi. Esimesena said nendega põristada noortevahetuslaagris osalejad, kuid tulevikus on plaanis moodustada kolm orkestrit.

«Lasteaias hakkam tunde andma, siis tahaks pensionäridest pundi kokku saada ja noorteka noortest samuti,» rääkis Indrek Palu, kes oli möödunud aastal Leaderi programmi kirjutanud projekti, millega küsis trummikomplekti soetamiseks raha.

Palu nägemust mööda peaksid kõik kolm orkestrit, mida ta õpetama asub, iseseisvalt hakkama saama, aga plaanis on kõik kolm punkti ka üheks suureks kokku sobitada.

Veidi üle 2000 euro maksuma läinud komplekti kuuluvad kaks profitrummi, 18 löökpilli, mille läbimõõt on 60 sentimeetrit, ja viis väiksemat trummi.

«Ega neil väiksematel muud midagi ole, kui teevad ainult natuke teistmoodi häält,» lausus Palu põristades kord pisemat, siis jälle suuremat pilli.

Palu on juba üle 15 aasta nendel mänginud ning nüüd asub ta kohalikke õpetama.

Trummid jäävad Karksi-Nuia noortekeskusesse hoiule ja neid saab sealt ka laenata.

Palu uskus, et kui noorte, eakate ja laste rühm kokku panna, saab ehk jõuluks väikese etendusegi korraldada. «Lapsed alustaksid, siis tuleksid eakad ja lõpuks noored,» jutustas ta.

Praegu pole trummitunnid veel alanud, aga neid on kavas anda 48.

Eile õhtul peeti kultuuriakadeemias ristimisnädala võistluse poolfinaali. Üksteiselt võeti mõõtu nii ussisaba mängus kui küpsiste söömisel. Finaal, mis selgitab parima kursuse, on tänasel ristimispeol Koidu seltsimajas. ELMO RIIG

KULTUURIAKADEEMIA

Rebased töötavad täna inimesteks saada

KETLIN BELJAEV
ketlin.beljaev@ajaleht.ee

Käesoleval nädalal on Viljandis ringi luusinud vuntse, vihmakeepe või hoopis palki kandvad tegelased, kes kõik kuuluvad ühte liiki — nad on kultuuriakadeemia rebased.

Sellest, et käimas on Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia rebastenädal, saab aimu ka õppehoone fuajees. Seal

jooksevad suurel ekraanil pildid kõigist esimese kursuse tudengitest, kellele on vuntsid või vurrud näkku joonistatud. Osavamad on need ise kasvatanud.

Esmaspäeval alanud üritused kulmineeruvad täna Koidu seltsimajas peetava peoga, pärast mida peaks rebastest jälle inimesed saama.

Kolmanda kursuse kultuurikorralduse tudeng Veljo Poom ütles, et kogu rebastenädal on täis traditsioonilisi toiminguid. Nagu ka tänane pidu, millel esmakursuslastel tuleb lisaks rebasekiunu laulmisele lüüa peaga vastu Lembit Õuna-

puu teadustöö metoodika raamatut ning töötada inimeseks saamist.

«Kui meil poleks traditsioon, oleks see lihtsalt ajutu lälamine. Traditsioonid hoiavadki asja üleval,» tõdes korralduskomiteesse kuuluv Poom, kes oli rebasekiutsika staatuses kaks aastat tagasi.

Ta rääkis, et talle oli ristimisnädal üks elu lähedamaid üritusi. Just seda tunnet soovivad korraldajad ka tänavustele uutele tudengitele pakkuda. «Retsimine jääb keskkooliajaga. Meil on ikkagi ristimine, kus on kõik väga mõistlik.»

Ehituse erialal õppivad tudengid on sel nädalal endaga igal pool kaasas kandnud suurt palki. Kultuurikorraldajate traditsiooniline üritus on seevastu tunduvalt mugavam: teise kursuse tudengid kutsuvad rebaseid endale külla ja kostitavad neid õhtusöögiga, mille käigus lähemalt tutvavaks saadakse.

Valmis ka filmilõike, mis õhtusel peol esilinastuvad. Iga eriala rebased pidid lavastama mõne teise eriala kohta klipi sellest, mis toimub suletud uste taga. See peaks Poomi sõnul tugevdama erialade sünergia.

Prantslased ostsid Karksi puiduettevõtte

Prantsusmaa kontsernile Rose Group kuuluv ettevõtte Protac Ouest ostis 16 aastat Karksi vallas tegutsenud ettevõtte Puidukoda, mis annab tööd 70 inimesele.

«Tänu tehingule saime endale ühe koduturu juurde,» ütles osahinguga Puidukoda tegevjuht Peeter Matson. Endised omanikud ettevõttesse ei jää, kuid rohkem muudatusi plaanis pole.

Ettevõtte asutaja ja nüüdseks endine omanik Enn Kinnas teatas, et on suutnud 16 aastaga luua tugeva ja hästi toimiva ettevõtte ning annab selle rahuliku südamega uuele omanikule üle.

Rose Grupi omanik Michel Rose leidis, et Puidukoda on kiirelt arenev hooletöööstus, mis on viimastel aastatel muutunud väga tugevaks tegijaks nii Euroopas kui Aasias. «Lisaks eksportturgudele annab Puidukoja omandamine meile senisest paremaid võimalused hankida kvaliteetset saematerjali Venemaalt ja Baltikumist,» sõnas ta ja teatas, et kavatseb ettevõtte tegevust laiendada ja töötajaid juurde palgata.

Puidukoda on 1997. aastal asutatud hooletöööstus, mille põhitegevuseks on okaspuu hooletmaterjali tootmine ning turustamine. Ettevõtte toodangust 70 protsenti eksporditakse enam kui 20 riiki üle maailma. Puidukoja käive on 17 miljonit eurot ning sel on tütarettevõtteid Poolas ja Tšehhis.

Protac Ouest on Rose Grupi kuuluv ettevõtte, mille põhitegevus on hooletmaterjali tootmine ja turustamine Prantsusmaal. Rose Group on 1949. aastal asutatud puidugrupp, mis asub Loode-Prantsusmaal Lamballe'is ja mis hooletmaterjali tootmise kõrval ehitab sealautu. Rose Grupi konsolideeritud käive on 40 miljonit eurot ja ettevõtte ametis 160 töötajat. (BNS)

17.10.–6.11.2013

SELVER
Hea mõte

**HEAD
HINNAD**

289
439 **34%**

Filtri- või kannukohv
Kultu Katriina, Meira
500 g, 5,78/kg

239
349 **31%**

Rüütli täissuitsuvorst
Nõo Lihavurst
285 g, 8,39/kg

179
249 **28%**

Majonees Klassikaline 830 g,
2,16/kg või Kerge 3% 890 g,
2,01/kg, Felix

129
209 **38%**

Kassi kuivtoit kana ja riisiga
või kuivtoit lõhe ja riisiga
Purina ONE, 300 g, 4,30/kg

MINIHANSA

Teemapark jätab partnerid külmaks

RANNAR RABA
rannar.raba@ajaleht.ee

Kui linnavalitsuse kavandatav Minihansa teemapark peaks täna Valuoja orgu püsti pandama, leiaks jalutajad sealt vaid mõne üksiku, hansaliikumise mõttes vähetuntud linna sümboli.

Käesoleva nädala algul tiksus täis aeg, mil Viljandi juhid palusid kõigil hansalinnadel üle Euroopa kaaluda võimalust teha oma kulu ja kirjadega siin 2015. aastal avatavasse parki ühe neile tähtsa ehitise vähenatud koopia.

Teisipäevaks oli 150-st ettepaneku saanud linnast selgelt vastanud vaid 47, lõviosa eitavalt.

Selge jah-sõna tuli kolmest Saksamaa linnast: Anklamist, Buxtehudest ja Magdeburgist. Lisaks teatas Venemaalt osalemisest omaaegse kuulsa Eesti kommunisti nime kandev Kingissepa linn, mida ajalugu tunneb ka Jamburgina.

Eesti linnadest on end kindlalt asjasse pühendanud üksnes Tartu. Pärnu on eitaval seisukohal ning Tallinna ja Narva kohta puudub selgus.

Pärnu linnapea lubadus ei pidanud vett

Neli linna — kolm Saksamaalt ja üks Leedust — on andnud mõista, et on liitumisest väga huvitatud, kuid esialgu pole teada, millal sealt ametlik kinnitus laekub. Seejuures pole kellelgi kindlust, et suusõnaline veksel maksmata jääb. Ka näiteks Pärnu linnapea olevat mõne aja eest Viljandi ametivennale andnud lubaduse kindlalt kambas olla, kuid kui küsimus jõudis sealse volikogu päevakorda, tabas seda ikkagi läbikukkumine.

Nii Viljandi linnapea Loit Kivistik kui välissuhete spetsialist Markus Peter Nagel tunnistavad, et üldpilt ei ole praegu just rõõmustav. Samas rõhu-

ARVAMUS

MARKUS PETER NAGEL, linnavalitsuse välissuhete spetsialist

Sellest, et Lübeck, Hamburg ja Bremen ütlesid ei, on muidugi kahju, aga minu meelest väärneb projekt arendamist ka nende osaluseta, sest hansaliidu suurus ja võim väljenduvad just selle ulatuses läänest itta ja lõunast põhja.

tasid nad, et ennatlik oleks Minihansa nurjunuks kuulutada, sest töö partnerite leidmiseks läheb eelseisvatel kuudel täie hooga edasi.

«Potentsiaal kokku saada paarkümmend osalejat, nagu me miinimumsihiks seadsime, on kõigest hoolimata reaalne ja ma usun, et Viljandi teeb selle asja ikkagi ära,» lausus linnapea.

Nagel omakorda lubas, et lähinädalatel suheldakse linnadega, kes on huvi üles näidanud, kuid pole lõplikku vastust saatnud. Lisaks võetakse teravalt sihikule need, kes pole seniajani mingil põhjusel üldse reageerinud.

Mõlemad mehed nentisid, et ettevõtmine oleks kujunenud märksa jumeakamaks, kui sellesse oleks otsustanud panustada hansaliikumise seisukohalt võtmerolli kandvad Saksamaa suurlinnad Lübeck, Hamburg ja Bremen. Paraku olid just nemad esimeste seas, kes eitava positsiooni võtsid. Pole teada, kas nende keeldumine võis mõjutada ka mõne väiksema linna otsust, kuid tõenäosus on suur, sest enamasti ollakse hansaliikumises harjunud Lübecki esindajate häält kuulama.

Viljandi välissuhete spetsialisti sõnul polnud eelnimetatud kolme keskuse kõrvale-

Plaan näeb ette Minihansa teemapargi rajamise Valuoja oru südames oleva tiigi pervele.

ELMO RIIG

jäämine siiski väga suur üllatus, sest need on viimastel aastatel ärganud üüratu võlakoorma all ega kipu toetama algatusi väljaspool oma piire.

Linnapea meelest on selline käitumine nende suurust arvestades siiski veidi veider. «Ma ei usu, et asi on rahas. Pigem paistab, et nad käsitlevad hansaliikumist turundusliku teemana ega näe ühest Ida-Euroopa väikelinnast suurt kasu tõusvat. Kui sama asja tehtaks praegu näiteks Tallinna, oleks jutt võib-olla teistsugune,» arutles ta.

Hansateema võetakse 7. novembril uuesti jutuks

Samas avaldas Kivistik lootust, et olulised Saksa linnad on võimalik ümber veenda, kui nende liidreid veel kord verbaal-

selt masseerida. Ta loodab, et selleks avaneb võimalus 7. novembril Viljandis peetaval rahvusvaheliste hansapäevade teemakohtumisel, kuhu tuleb liikumise liidreid esotsas Lübecki linnapeaga.

Pärast seda, kui Viljandi loobus kavast hakata pargi hooldamiseks osalistelt igal aastal kasseerima 200 eurot, olevat huvi tärpanud ka Venemaal. Idapiiri taga peetakse arvamusi Veliki Novgorodi, mistõttu peab Kivistik oluliseks ka selle linna juhid nõusse saada.

Samas on aga näiteks Läti linnad võtnud üksmeelse seisukoha, et Minihansa tegemine Viljandisse on küll põhimõtteliselt hea mõte, kuid seda vaid siis, kui selle ehitamiseks õnnestuks raha hankida mõnest Euroopa Liidu fondist.

LINNAD

Mõte rajada Valuoja orgu Minihansa teemapark on leidnud enamasti jaheda vastuvõtu.

- Osalemise on lõplikult kinnitanud Anklam, Buxtehude ja Magdeburg Saksamaalt, Kingissepp Venemaalt ning Tartu Eestist.
- Ametlikku kinnitust osalemisele oodatakse Saksa linnadest Fürstenaust, Lüneburgist ja Uelzenist ning Leedust Kaunasest.
- Ei on öelnud Eestist Pärnu, Lätist Koknese, Limbaži, Riia, Straupe ja Valmiera, Hollandist Bolsward, Deventer, Groningen, Hattum ja Kampen, Poolast Koszalin, Krakow ja Leborg, Rootsi Visby, Venemaalt Smolensk ja Vologda ning Saksamaalt Attendorn, Brakel, Braunschweig, Bremen, Demmin, Dortmund, Goslar, Greifswald, Haltern am See, Hamburg, Hildesheim, Korbach, Lemgo, Lippstadt, Lübeck, Quedlinburg, Rheine, Soest, Stade, Stralsund, Tangermünde, Telgte, Unna, Werne ja Wismar.
- Ülejäänud linnad on andnud ebaleva vastuse või pole üldse reageerinud.

Allikas: Viljandi linnavalitsus

Ka väikestele rahvakildudele leidub maailmas koht

MARGUS HAAV
margus.haav@ajaleht.ee

Täna toovad hõimupäevad kontserdi Karksi valla kultuurikeskusesse ning homme Kildu kooli ja pärimusmuusika aita.

Soome-ugri rahvaste kultuurile pühendatud hõimupäevi peetakse 25. korda. Nende eestvedaja, mittetulundusühing Fenno-Ugria Asutus kutus traditsiooniliselt külla folklooriansambleid Venemaa soome-ugri aladelt, Soomest, Saanimaal ja Ungarist. Muusikud rändavad mööda Eestit, esinevad koolides ja rahvamajades ning kogunevad suurspektaklile.

Oktoobri kolmandal laupäeval tähistatav hõimupäev

on riiklik tähtpäev, mil heisatakse ka riigilipud.

«Mulle meeldib ikka rääkida lugu endisest Nõukogude armee ohvitserist, kellest sai hiljem Ersi seltsi esimees,» jutustas Fenno-Ugria asutuse eestvedaja Jaak Prozes Viljandis teisipäeval peetud «Oma kultuuriakadeemias», mis oli sissejuhataks hõimupäevade programmile.

«Tema naine oli venelanna, nad olid aastaid abielus, kuid mees ei rääkinud kunagi oma päritolust. Kord sattus mees ühte rongi maridega ja hakkas nende kohta uurima. Ja äkki juhtus temaga midagi! Ta organiseeris oma rahvuse seltsi ning kõik pöördus sellele, et tema naine helistas mulle ja kaebas, et abikaasa on täiesti ära pööranud. Küsis, mida me temaga teinud oleme — oli enne normaal-

ne nõukogude inimene, nüüd aga räägib mingit imelikku keelt. Palus, et tehku me ta ometi normaalseks tagasi.»

Prozes tõdes, et teinekord võibki rahvus olla inimeses sügaval peidus ning kunagi ei või teada, millal need kanalid avanevad.

«Eesti ühiskond on väga palju aidanud kaasa pisikeste seltside ja kogukondade moodustumisele,» lausus ta. «Selles mõttes oleme imeline vabariik.»

Prozes mõõnis samas, et kõik Eestis elavad hõimurahvad jäävad paraku väiksemaks.

Viljandi pärimusmuusika aida suurde saali toob homme

elurõõmu, laulu ja tantsu udmurtide Utsõ Nöl (Ööbiku Tütar). Ansambel tuleb hõimupäevadele Baškortostanist, esitab traditsioonilist Kaama jõgikonna udmurtide rahvamuusikat ning tutvustab nende kombeid.

Mari ansambli Lui Mordeš (Helge Tuul) on moodustanud Tatarstanis Kaasani konservatooriumis õppinud mari üliõpilased ja nende õppejõud.

Mokšamordvalaste ansambel on pärit Starošaigovo rajoonist Staraja Terizmorga külast ja tegutseb sealses rahvuskultuurikeskuses.

Ansambel Zarni An' kasutab oma loomingus komi rahva-

Jaak Prozes

muusikal põhinevaid töötlusi ja esitab eepilisi laule. Ansambli juht on Mihhail Burdin, keda on võrreldud šamaaniga. Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia pärimusmuusikud võtavad kallid külalised aidas vastu ning astuvad ise samuti püünele.

1988. aastal löid esimestena Eestis oma organisatsiooni ingerisoomlased. Nemand ongi Jaak Proze kinnitusele kõige paremini organiseerunud soome-ugri rahvas Eestis.

«Eesti keskkond soosib soome-ugri rahvaste organiseerumist ja see on väga positiivne,» kinnitas Jaak Prozes. «Kui see annab meile täiendavaid impulsse, säilitamaks oma rahvuslikku identiteeti tänapäevases maailmas, on hõimlaste toetamine väga tähtis. Meid, eestlasi, on ju alla miljoni! Kui palju on

kas või Euroopas linna, kus elab rohkem kui miljon elanikku.»

Prozes nentis, et selles kontekstis on rahvusliku näo leidmine ja kaitsmine muutunud eriti tähtsaks.

«Kui ise ei suuda oma identiteeti toita, siis võtkem seda soome-ugri rahvastelt, see on vähemasti oma toit,» kutsus ta üles. «Võib-olla annab see meile rohkem šansse püsima jääda.»

Vennasrahvaste tulevikku Prozes siiski päris mustades värvides ei näe, kuigi on täiesti veendunud, et järgmine rahvaloendus toob kaasa veel nukramad arvud.

«Mingiks ajaks seis ehk stabiliseerub,» arutles ta. «Kui neile rohkem tähelepanu pöörata ja harjuda mõtteviisiga, et ka väikestele on siin maailmas koht, on see ülimalt oluline.»

Viljandi muusikakooli õppejuhataja Marko Mägi ja kultuuriakadeemia muusikaosakonna juhataja Tuulike Kivestu ruumitäie instrumentidega.

PEDAGOOGIKA

Kultuuriakadeemia avab muusikakoolis didaktikakeskuse

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Reedel avatava muusikadidaktika keskuse füüsiliseks kehastuseks on stuudiona üles ehitatud õppelabor, kus muusikaõpetajad saavad koolitust ja täiendusõpet või teha teadustööd.

Muusikadidaktika keskus on Tartu ülikooli ning Eesti muusika- ja teatriakadeemia koostööprojekt. Ruumis on statsionaarne heli- ja videosalvestussüsteem, stuudioseadmed, mis võimaldavad teha rühmaõpet, ilma et rühma liikmed üksteist või kõrvalruumis viibijaid segaks, puutetahvel ning helitötluseks vajalik tarkvara koos seda võimaldava arvutiga. Samuti on ruumis kaks kontsertklaverit. Et klassi mööbel ja sisustus on kergelt teisaldatavad, saab ruumi kiiresti vajadust mööda muuta.

Õppelabori loomiseks saadi raha sihtasutuse Archimedes meetme kaudu ja see läks maksma üle 29 000 euro.

Kultuuriakadeemia muusikaosakonna juhataja Tuuli-

ke Kivestu sõnul on keskus mõeldud eelkõige muusikaõpetaja koolituse üliõpilastele ning tegevatele muusikaõpetajatele. «Sisuliselt on muusikadidaktika ju õpetus muusika õpetamisest,» kirjeldas Kivestu.

Avatav õpperuum võimaldab tema ütlemist mööda välja arendada näiteks ansambli töö didaktikat. «Grupiõpe on pilliõpetuses väga aktuaalne teema. See lõhub varasemat arusaama, et pilli saab õpetada ainult individuaaltunnis. Uuringud on tõestanud, et grupiõpe rikastab ja on efektiivsuse mõttes oluline,» selgitas Kivestu ning lisas, et tänapäeva lahendused aitavad anda kvaliteetset muusikaharidust ressursside optimeerides.

Kaamerasilm valvab

Õppelaboris on statsionaarne videosalvestussüsteem, et üliõpilased saaksid jäädvustada oma näidistunde ning neid hiljem mentorite ja juhendajatega analüüsida.

«Olen salvestamist ka ise praktiseerinud ja see on tunduvalt tõhusam kui lihtsalt hilisemate kirjelduste põhjal järeldusi teha,» nentis Tuulike Kivestu ning märkis, et muu

hulgas toob uus labor elektroonilised lahendused igapäevasele õppele ligemale.

«Teisest küljest väljub keskus ruumist ja kätkeb endas paljusid laboriväliseid tegevusi,» selgitas muusikaosakonna juhataja. Üheks väljundiks on tema sõnul koolitused. «Oleme eri õppejõududega välja töötanud korraliku paketi muusikaõpetajatele. Näiteks Virgo Sillamaa tuleb rütmimuusika didaktikakoolitust andma. See pole oluline aga ainult rütmimuusika, vaid ka klassikalise muusika õpetajatele,» rääkis Kivestu.

Alustatakse ka õppematerjalide publitseerimist. Kivestu nägemuses on keskuse ampluaa pärimus- ja rütmimuusika. «Metoodilistest juhenditest on selles vallas suur puudus,» lausub ta. Esimesed õppematerjalid peaksid ilmutama tuleva aasta kevadel.

Investeering tuli Viljandisse tänu sellele, et kultuuriakadeemia ja muusikaakadeemia on ühine muusikapedagoogika magistriõppe kava.

«Õppelabor tuleb mõlemasse kooli. Muusika- ja teatriakadeemia keskendub üldhariduskoolide muusikadidaktikale ning meie tegeleme pigem sellega, mis puudutab

muusikaalast huviharidust ja pilliõpet,» kirjeldas Tuulike Kivestu.

Kabinetide vahele on loodud videosild, mis võimaldab ühendada tudengeid, jagada õppejõude ning pidada koosolekuid. «See omakorda aitab kokku hoida aega. Koolitusi tehes ei pea enam sõitma,» avaldas Kivestu heameelt.

Koostöö on aastatepikkune

Laboriruum rajati Viljandi muusikakooli muu hulgas sellepärast, et käesolevast aastast on see Tartu ülikooli innovatsioonikool. «Muusikakool on olnud juba kümme aastat kultuuriakadeemia muusikaosakonna peamine praktika- baas. Meil on ka palju ruumide riskasutamist — teeme tihedat koostööd,» põhjendas Kivestu.

Keskuse avamisel võtavad sõna Viljandi kultuuriakadeemia õppedirektor Harry Illak, Tartu ülikooli Pedagogicum juhataja Margus Pedaste, Viljandi muusikakooli õppeala juhataja Marko Mägi, kultuuriakadeemia muusikaosakonna juhataja Tuulike Kivestu ning üle videosilla muusikaakadeemia õppe- ja teadusprorektor Margus Pärtlas.

Aastavahetus toob suvised rütmid

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Kui eelmisel aastavahetusel ei olnud Viljandis ühtegi suuremat esinudspidu, siis sel aastal on vastutusrikka ülesande enda kanda võtnud Sakala keskus.

On teada, et selliste sündmuste plaanid tehakse varakult ära, sest kolmeteistkümnendal tunnil pole menüüd esinejad enam vabad. Sestap on peo meelelahutusprogramm kaks kuud varem juba suuresti selge.

Sakala keskuse juhataja Jaanus Kukk rääkis, et mullu peeti pidu 29. detsembril ning selle ettevalmistused algasid juba maikuu. Öhtu sisustasid ansambel Estradiraadio, tantsurüpp C'est la Vie, köhutantsijad ning öhtujuhid Liina Tenossaar ja Egon Nuter.

Linnavalitsuse avalike suhete spetsialisti Jorma Sepa ütlemist mööda ei teinud linn mullu pidu aastavahetuse öhtul sellepärast, et otsustas võimaluse anda teistele linnas tegutsevatele asutustele. «Linnas oli mitu pidu, kuid niinimetatud ametlikku, linna aastavahetust, nagu tuleb tänavu, ei tehtud.»

Peo esinejad on üldjoontes teada

Jaanus Kuke sõnul võib kindlalt öelda, et tantsumuusika eest hoolitseb seekord ansambel L'Dorado. Et mehed pealinast kenasti ühe autoga tulema pääseks, on öhtujuhiks palgatud üks selle ansambli liikmeid Tarvo Krall.

Tantsuplokkide vahel pakuvad Viljandi kultuuriakadeemia tudengid show-programmi «Salome» ning Tuleteater näitab külaliste rõõmuks tubast tulemängu.

Pileti hinna sees on peale

programmi aastavahetuse vahuvein. «Külalisel on võimalik osta kaheksaühepileti: söögita ja söögiga. Need, kes ei osta söögiga piletit, saavad oma ninaesise eest hoolitseda kohapeal, sest töötavad kohvik ja mitu lisamüügikohta,» selgitas keskuse juhataja.

Kõik peoga kaasnevad kulutused katab Kuke sõnutsi Sakala keskus ning need summad selguvad käesoleva nädala lõpuks.

Ilutulestiku korraldaja pole tema andmeil veel selge. «Võin vaid öelda, et kui linn ei plaani ilutulestikku, peame vaatama sügavamale oma rahakotti ning midagi ikkagi plaanima,» rääkis Kukk ning lisas, et möödunud aasta tagasid andvat lootust, et selline programmiga tantsupidu võiks linnarahvale huvi pakkuda.

Linn toob kuuse ja teeb pauku

Viljandi linnavalitsuse avalike suhete spetsialisti Jorma Sepa sõnul on linn nagu möödunud aastatel ilutulestiku korraldamise koos eraettevõtjatega enda peale võtnud. «Veel ei oska öelda, kui palju see kõik maksma läheb. Samuti ei oska öelda, kust tuuakse kuusk, mis hinnaga see on ning kes selle paigaldab,» teatas Sepp.

Linnale on pakutud mitut kuuske ning haljastuse vanemarhitekt läheb käesoleval kuul neid üle vaatama. Paigaldamiseks tuleb korraldada hange.

Varem on suuremaid pidusid korraldatud ka pärimusmuusika aidas, kuid eelmisel aastavahetusel otsustati sellest loobuda. Keskuse avalike suhete juht Erki Pruul ütles Sakalale, et aidas pole ka sel aastavahetusel avalikku üritust plaanis. Samuti kinnitas Ugala turundusjuhi asetäitja Juhan Nõps, et teater linnarahvale aastavahetuspidu ei korralda.

Aastavahetuse ilutulestiku korraldab linnavalitsus koos eraettevõtjatega.

Loomavaenuliku teo tiitel võib tulla Viljandimaale

Eesti loomakaitse selts kuulutab reedel välja lõppeva aasta kõige loomasõbralikumana ja loomavaenulikuma teo. Negatiivse auhinna kategoorias kandideerib kaks Viljandimaaga seotud juhtumit.

Loomavaenulikule teole kandideerivad linnupoegade põletamised, mis tulid sel suvel avalikuks Tallinnas ja Viljandis. Viljandis piinasid neli 4–8-aastast last kajakapoega ja süütasid ta põlema.

Kandidaatide sekka on arvatud ka Hollandist Soomaale toodud konikute juhtum. Kahe aasta jooksul suri rohkem kui kümme Soomaale toodud hobust, enne kui nende hooldamisega tegelevad inimesed tunnistasid, et võõrad loomad rahvuspargi karmides tingimustes ellu ei jää.

Lisaks on loomavaenuliku teo kategoorias nimetatud kandidaadiks tsirkuseelavandi surm Narvas. (Sakala)

ELEKTER

Vooluvõrku jõudev ülepinge hävitab Soomaa rahvuspargi veerel inimeste vara

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Elektrilevi töötajatel pole tänini aimu, mis põhjusel on Kõpust Soomaa piiri poole jäävatesse küladesse mitmel korral jõudnud ülepinge ning hävitanud kümnete tuhandete eurode eest kodumasinad.

Saare külas elaval Katrin Toome on vähem kui aasta jooksul tulnud koduelektroonikat uuendada kolmel korral. Kaks korda on ta pidanud ostma uue katlamaja sisseseade ning elektrifirma komisjon on otsustanud tema kulutused kompenseerida. Mõlemal korral oli ülepingest tekkinud kahju umbes 4500 eurot. Viimast korra kahjunõuet pole Toome jõudnud veel esitada.

Samasuguseid lugusid võib Kõpu ja Tipu vahele jäävatest taludest leida hulga. On peresid, kes on tänavu sügisel lühikese aja jooksul jäänud ülepinge tõttu ilma peaaegu kõigist elektriseadmetest. On juhtunud, et elektriseadmed on lausa leegi põlema läinud või pauguga purunenud. Kodust lahkudes võtab enamik selles piirkonnas elavaid inimesi kogu majapidamistest elektri välja.

Esimene rike. Jõulud

Katrin Toome meenutuste kohaselt pole viimaste aastate jooksul tema kodus olnud ühtki nädalat, mil elektriga muret poleks olnud. Enamasti on see tähendanud lihtsalt voolu kadumist.

Mullu veidi enne jõule põles Uia küla alajaamas trafo ning sellest tekkinud ülepinge hävitas vara paljudes kodudes. Suurest osast kodumasinatest, seejuures katlamaja seadmetest jäi tookord ilma ka Toome.

Korra järgi pidid Eesti Energia büroost soovitatud remondimehed rikutud seadmed üle vaatama, tegema ekspertiisi ning kui sai selgeks, et seadmeid pole võimalik parandada, võis Toome esitada kahjunõude. Mõne aja pärast tuli kokku firma komisjon, leidis, et kannatanul on õigus, ja veebruaris sai Toome kompensatsiooni.

«Vahepeal tuli mul endal raha leida, et koju vajalik tehnika osta,» ütles ta. Lisaks kaasnes kahjude hindamisega palju paberitööd ja asjaajamist, mis kõvasti aega nõudsid.

Samas piirkonnas elav Ilmar Lind meenutas, et temal läks jõuludeaegse ülepinge tõttu elektripliit katki. «Oli selline pisut kallim, digitaalne pliit. Olin selle äsja ostnud,» meenutas ta.

Et Elektrilevi kahjunõuet esitada, pidi omanik pliidi Viljandisse sõidutama — seal on Eesti Energia soovitatud töökoja. Kolm nädalat otsiti vea põhjust ja siis avastati, et üks seade tuleks välja vahetada. Selle tellimise ja vahetamise peale läks kaks kuud. Elektrilevi oli nõus kompenseerima vaid läbipõlenud osa vahetuse.

«Kolm kuud pidin pliidit hakkama saama. Loomulikult pidin uue ostma,» rääkis Lind. «Nüüd on mul kaks pliiti, millest ühte on parandatud ja ma ei tea, mis seisus see on.»

Teine rike. September

Järgmine pauk tabas Kõpu valla elanikke septembri lõpul. 20.—25. septembrini jõudis majapidamistesse kordamööda ala- ja ülepinge. Elektriseadmed said taas kannatada ning nagu detsembris, pidi Katrin Toome taas suure osa neist välja vahetama. Jällegi tuli osta uus katlamaja sisseseade ning taas oli kahju ligi 4500 eurot, mille ettevõtte on lubanud hüvitada.

Selle nädala jooksul nägi Toome, kuidas LED-valgustid võivad hõõguda ka siis, kui need pole sisse lülitatud, ning

plahvatada, kui need on sisse lülitatud. Uia külas elav Tõnu Tamm sai aga teada, millist kriiskavat heli võib tekitada akulaadija, kui sellest 300-voldine pinge läbi läheb.

Taas suurest hulgast kallitest masinatest ilma jäänud Ilmar Lind rõõmustas selle üle, et oli juhtunud õusel kella kolme paiku üleval olema. «Digiboksist löi leegi välja ja kui ma poleks läheduses olnud, oleks võinud ka maja maha põleda,» rääkis ta. Taas peab Lind viima läbipõlenud elektroonikat töömeeste juurde, et nood hindaksid, mida saab parandada ja mida mitte. Kahju suurus võib ulatuda tuhandetesse eurodesse.

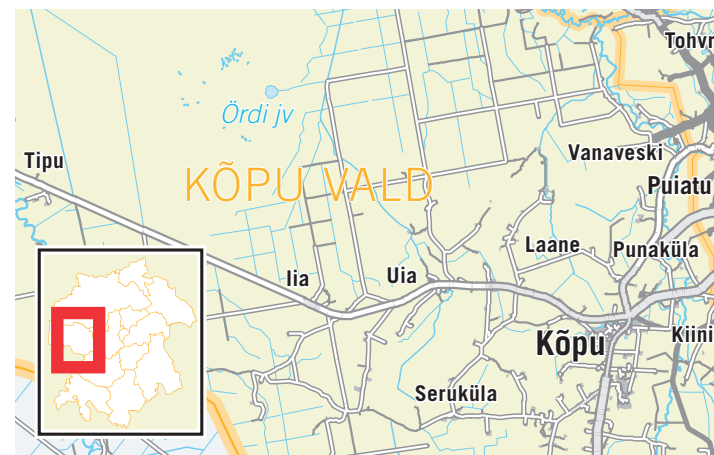
«Eelmisel korral maksis Elektrilevi mulle 27 eurot asjaajamiskuludeks,» lausus Lind ja tunnistas, et see ajas teda naerma. Ainuüksi autoga Viljandi ja Uia vahet sõitmisele läks tal tunduvalt rohkem raha, rääkimata kogu sellest ajast, mis tal ülepinge tagajärgedega tegelemisele kulus.

Kolmas rike. Oktoober

Kuid sellega piirkonna inimeste elektrimured veel ei lõppenud. 10. oktoobril said nad taas oma majapidamistesse ülepinge ja seda kaks korda järjest. Et paljud seadmed olid eelmisest korrast alles katki ning uusi polnud jõutud soetada, jäid kahjud tõenäoliselt väiksemaks.

ASUKOHT

Ülepinge on tabanud peamiselt Kõpu vallas Uia, Iia ja Saare küla piirkonnas asuvaid majapidamisi.

RIKKED

Majapidamistesse on ülepinge jõudnud aasta jooksul vähemalt kolmel korral:

- detsembris
- 20. ja 25. septembri vahel
- 10. oktoobril

Allikad: kohalikud elanikud, Elektrilevi

Kõik Sakalaga vestelnud inimesed tunnistasid, et eelmisel neljapäeval saadud kahjusid pole nad veel üritanudki kokku arvutada.

Ilmar Linnu naabermajas elav Tõnu Tamm rääkis, et tema kahjud on seni olnud piskesed, mõnel korral üle ja mõnel korral alla saja euro.

Nii kohalike elanike kui Kõpu vallavanema Tõnu Kiviloo andmetel on mitu kahju saanud inimest loobunud nõuet esitamast, sest sellega kaasnev dokumentide vormistamine ja töökodade vahet jooksmine on liiga kulukas.

«Nii ostabki mõni külamees pärast iga pauku endale uue kohvimasina ega hakka mingeid nõudeid esitama,» rääkis Katrin Toome.

Elektrilevi eeskirja kohaselt hüvitatakse kahju vaid neile klientidele, kes on ise nõude esitanud. Ettevõtte esindajad rikkepiirkonna maju läbi ei käi.

Elektrilevi otsib viga

Kõik elanikud Uia külast Tipuni ootavad, et Elektrilevi teeks sellistele õnnetustele lõpu, ning nimetavad praegust olukorda nende närvidel mängimiseks. Elektrilevi tunnistas aga, et pole suutnud viga leida.

Eelmise aasta trafo-rikke kohta ütles Elektrilevi kommunikatsioonispetsialist Kaarel Kutti, et selliseid õnnetusi tuleb paratamatult ette. Praegused juhtu-

mid, kus liinis tekib lühis, mille järel põleb läbi keskpinge-kaitse ja tekib elektrikatkestus, on tema sõnul palju keerulisemad. Nende põhjust alles otsitakse ning eilegi olid töömehed liinil, et viga leida.

Kutti mõnis, et Uia ja Saare küla vaheline elektriliin on vana ning et see on ka pikk, on rikete tekkimise tõenäosus suur. Samas polevat sealsed mured seletatavad liini vanusega.

«Rikked võivad seotud olla septembri algul alanud Viljandi ja Puhtu liinikoridori hooldamisega või äikesega,» pakus Kutti välja Elektrilevi senise versiooni. Elektrik oli kogu liini läbi käinud ja vigastusi otsinud, kuid ei olnud neid leidnud.

Ka Tõnu Tamm arvas esialgu, et rikked on seotud liinikoridori kasvanud puude langedamisega. «Täiesti võimalik, et mõni puu käis korra vastu juhtmeid. Aga viimane kord ei saanud küll hooldustöödest tulla,» oli ta veendunud.

Nimelt olid 10. oktoobri ülepinge hetked ajal, kui metsameeste masin tema õuel parkis. Ka üks külamees, kes samal ajal liini läheduses metsatöid tegi, oli selleks ajaks töö lõpetanud.

Kaarel Kutti nentis, et rikkeid, mille põhjuste selgitamine nõuab aega ja pingutust, tuleb elektrivõrgus ikka ette. Kõige keerulisem on elektrikute jutu järgi leida isolatsioonirikkeid, mille võib põhjustada näiteks äike. Neid defekte on väga keeruline märgata ja nii tekib iga järgmise vihmajärgi ajal lühis, mille järel liin välja lülitub. Lühisest tekkinud soojuse mõjul liin kuivab ja selle saab uuesti pingestada.

«Sellise rikke kõrvaldamiseks kontrollitakse kõige mustema stsenaariumi korral kõik isolatsioonid ükshaaval läbi ja käiakse tõstuga iga elektriposti juures,» lisas Kutti.

KÕRGE PINGE

PAKKUMISED AINULT RIMI HÜPERMARKETITES 16.-29.10!

Hispaania kaitstud päritolunimetusega vein
Torres San Valentín, 75 cl

- Parellada, 11%
 - Garnacha, 14%
- 6.65/l

4⁹⁹

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga.
Alkohol võib kahjustada teie tervist.

-30%

Kõik veiniklaasid, juustunoad ja
Vacuvin veinitarvikud

Jahutatud broilerifilee, kg

-25%

kampaaniahind

549

~~669~~

4⁹⁹

- Pühapäeva
- Pidupäeva
- Argipäeva

-20%

Valio Kuninga Gouda juustud

-30%

Kõik Rimi oliivid

- Tšiili geograafilise tähisega lauavein Cono Sur Gewürztraminer, 13,5%, 75 cl /7.32/l
- Juust Lettlander lambaläätse-seemnetega, kg

- Tšiili geograafilise tähisega lauavein Cono Sur Sauvignon Blanc, 12,5%, 75 cl /7.32/l
- Soignon kitsepiimast valgehallitusjuust, 1 kg

- Magus
- Poolmagus
- Poolkuiv
- Kuiv
- Juust
- Sealiha
- Loomaliha
- Linuuliha
- Kala
- Pasta
- Salat
- Puuvili
- Seltskond

- Tšiili geograafilise tähisega vein Cono Sur Pinot Noir, 13,5%, 75 cl /7.32/l
- Juust Parmigiano, 150 g /31.27/kg

- Hispaania kaitstud päritolunimetusega kvaliteetvahuvein Cavas Hill Semi-Seco, 11,5%, 75 cl /6.65/l
- Juust Jalatoris Jalopeno tomatitega, 195 g /10.72/kg

5.49

- Austraalia geograafilise tähisega lauavein Wildcard Peter Lehmann Chardonnay, 11,5%, 75 cl /7.59/l
- Zott Zotarella Mozarella juust, 125 g /9.20/kg
- classic
- basiilikuga

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

- Austraalia geograafilise tähisega lauavein Wildcard Peter Lehmann Shiraz, 14,5%, 75 cl /7.59/l
- Pik-Nik juustupulgad, 168 g /7.08/kg

- Tšiili geograafilise tähisega lauavein Rothschild Escudo Rojo 2009, 14%, 75 cl /13.32/l
- Estoveri juustukuubikud küüslauguga, 200 g /6.45/kg

- Itaalia kaitstud geograafilise tähisega vein Montalto Grillo Sauvignon Blanc Sicilia, 13%, 75 cl /7.99/l
- Juust Coeur De Lion Brie, kg

- Itaalia kaitstud geograafilise tähisega vein Montalto Nero D'Avola Merlot Sicilia, 14%, 75 cl /7.99/l
- Juust Basilis basiilikuga, 195 g /10.72/kg

- Itaalia kaitstud geograafilise tähisega vein Montalto Grillo Sauvignon Blanc Sicilia, 13%, 75 cl /7.99/l
- Juust Coeur De Lion Brie, kg

- Gruusia geograafilise tähisega vein
Teliani Valley Tvishi, 11,5%, 75 cl /10.65/l
- Pik-Nik juustupulgad singiga, 147 g /8.10/kg

- Gruusia lauavein
Teliani Valley Khvanchkara, 11,5%, 75 cl /13.32/l
- Wensleydale jõhvika juust, 150 g /14.60/kg

- Gruusia geograafilise tähisega lauavein
Teliani Valley Mukuzani, 13%, 75 cl /10.65/l
- Estoveri juustukuubikud ürtidega, 200 g /6.45/kg

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

VÕIDA VEINIKOOLITUS KAHELE!

Postita **16.-29. oktoobril** Rimi kauplustes ostutšekk koos oma kontaktandmetega loosikasti ning sul on võimalus võita.

5 õnnelikku saavad koos kaaslasega võimaluse osaleda Vinoteek Veinipööningu poolt korraldataval veinide baaskoolitusel kaunis Tallinna vanalinnas.

Võitjad selguvad 30. oktoobril. Võitjatega võtame ühendust ning nimed avaldame www.rimi.ee

Ülemiste Keskuse Rimi hüpermarket
Suur-Sõjamäe 4, 11415, Tallinn
Avatud 8 - 22

Lasnamäe Centrumi Rimi hüpermarket
Mustakivi 13, 13912, Tallinn
Avatud 8 - 22

Norde Centrumi Rimi hüpermarket
Lootsi 7, 10151, Tallinn
Avatud 8 - 22

Magistrali Rimi hüpermarket
Sõpruse pst 201, 13419, Tallinn
Avatud 8 - 22

Haabersti Rimi hüpermarket
Haabersti 1, 13516, Tallinn
Avatud 8 - 22

Sõpruse Rimi hüpermarket
Sõpruse pst 174/176, 13413, Tallinn
Avatud 8 - 22

Laagri Rimi hüpermarket
Pärnu mnt 556a, 10916, Harjumaa
Avatud 8 - 22

Tartu Rimi hüpermarket
Rebase 10, 50104, Tartu
Avatud 8 - 22

Narva Rimi hüpermarket
Tallinna mnt 19c, 20303, Narva
Avatud 8 - 22

Pärnu Rimi hüpermarket
Papiniidu 8, 10, 80042, Pärnu
Avatud 8 - 22

Tartu Lõunakeskuse Rimi hüpermarket
Ringtee 75, 50501, Tartu
Avatud 8 - 22

Viljandi Rimi hüpermarket
Tallinna tn. 41, 71020, Viljandi
Avatud 8 - 22

Rakvere Rimi hüpermarket
Tõremäe küla, Rakvere vald, 44415, Lääne-Virumaa
Avatud 8 - 22

Pakkumised kehtivad ainult Rimi hüpermarketites 16.10 – 29.10.2013

TEEMAD

Toimetaja RANNAR RABA, 433 0051, rannar.raba@ajaleht.ee

250

Viljandimaa parima suur-ettevõtte tiitli saanud osaühingus Delux on praegu ligi 250 töötajat. Eelseisvatel kuudel on firmal kavas oma kollektiivi veel mõnekümne inimese võrra kasvatada.

TUNNUSTAMINE

Auhinnad lükkavad kreenis väärtushinnanguid otseks

RANNAR RABA
rannar.raba@ajaleht.ee

«Nii mõnegi suus kõlab sõna «ärimees» halvustavalt. «Ettevõtja» on positiivse varjundiga ja selle nimetuse alla sobivaid inimesi tuleb esile tõsta,» tõi kohaliku arenduskeskuse juhataja Kaarel Lehtsalu välja kõige olulisema põhjuse, miks Viljandimaa ettevõtlusauhindade jagamisele tänavu eluvaim uuesti sisse puhuti.

Lehtsalu märkis, et eestlased on kahe kümnendi pikkuse iseseisvusajaga küll turumajanduse mängureglid selgeks õppinud, kuid mentaliteedis on nad mõnikord ikka läinud aegades kinni. «Selle muutmiseks ei tohiks me olla kitsid väärtustama neid, kellest meie kodukandi käekäik kõige rohkem sõltub.»

Pakub võrdlusvõimalust

Muu hulgas pidas juhataja tunnistamist vajalikuks sellepärast, et nii saavad ettevõtjad lisavõimaluse end teistega kõrvutada ja parima ülevaate, kus maal firma parrajagu oma arengus on. Ühtlasi aitavad kiidusõnad kasvatada usaldusväärsust potentsiaalsete äripartnerite silmis. Eriti oluline on see alustavatele ettevõtjatele.

Neljal eelmisel aastal jäid maakondlikud ettevõtlusauhinnad välja jagamata ning Viljandi pargas linnavalitsuse eestvedamisel oma tublimaid üksi. Tänavu pani arenduskeskus kõik samateemalised kohalikud algatused ühte patta. Nii kuulutati läinud reedel Sakala keskuses ettevõtlusnädala kulminatsioonina välja viis ülemaakonnalise auhinnetuse saajat: parim maaelu edendaja, edukas alustanud ettevõtte, parim väikeettevõtte, parim suurettevõtte ja parim startija loomemajanduse valdkonnas.

Kaarel Lehtsalu arvates on maakonna terviklik käsitlemine ainuõige tee, sest äris on omavalitsuste piirid võrdlemisi ebaolulised. Oma väite illustreerimiseks tõi ta esile parima väikeettevõtte tiitli saanud aktsiaseltsi Bestra Engineering, kelle heast käekäigust on küll ajakirjanduses juttu olnud, kuid kelle ametlikuks tunnustamiseks polnud varem sobivat formaati. Nimelt asub naftapuurtornide osi tootv ettevõtte väikeses Päri külas.

Ühendab meeskonda

Bestra juht Hellar Mutle nõustus Sakala väitega, et ettevõtjad peavad pragmaatilise inimesena kõige tähtsamaks auhinnaks seda, kui nende algatused äris kasumit

SELGITUS

KAAREL LEHTSALU, arenduskeskuse juhataja

Neid, kelle vahel auhindu jagada, oli piisavalt, kuid arenguruumi on küll ja küll. Oluline on siin omavalitsuste panus. Loodame, et järgmisel aastal on valla- ja linnavalitsused märksa aktiivsemad oma tublisid ettevõtteid julgustama ja esile tõstma.

teenivad. Väljastpoolt tuleval kiitusel olevat aga samuti suur roll, sest see aitab firma töötajaid ühtseks meeskonnaks siduda.

Lisaks leidis Mutle, et ettevõtlusauhindadel on märgiline tähendus, sest seni on Eesti avalikuse tähelepanu pälvinud eelkõige kultuur ja teised pehmed valdkonnad. «Isegi siis, kui ettevõtlusest räägitakse, kipuvad esile tõusma sellised «seksikad» teemad nagu näiteks *start-up*'id (idu-firmad — toimetused). Hästi toimivad tootmisettevõtted ei saa just ülearu tähelepanu,» arutles ta.

Parimaks maaelu edendajaks tunnustatud osaühingu Flint Kaubandus puhul tõstis žürii esile, et firma on suutnud pikka aega stabiilselt toimetada, hoolimata sellest et asub füüsilises mõttes Viljandimaa äärealal Kõo vallas. «Ma usun, et Kõo vald saaks ka ilma Flint Kaubandusega hakkama, aga kui teda piirkonnas poleks, jääks kohalik elu oluliselt vaesemaks,» põhjendas Kaarel Lehtsalu valikut.

Kasv ja areng

Kõige tublima suurettevõtte auhinna teeninud tekstiilifirma Delux esiletõus oli Kaarel Lehtsalu selgituse kohaselt puhtalt arvutuse tulemus: kui hindajad olid punktid reastanud, ei jäänud selle firma paremuses kahtlust. Delux on žürii hinnangul viimastel aastatel kandnud ennekõike kasvamis- ja arengusoovi märki, mis on eriti tähelepanuväärne seetõttu, et tema tegevusvaldkonnas on endiselt väga tihe konkurents, eriti Viljandis.

Loomemajanduse valdkonnas anti SEB auhind osaühingule Ulas, mida peab kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili lektor Kristi Jõe. See on hea näide, kuidas pealehakkamise korral on võimalik kiiresti tulemusi saavutada. Ulas on lühikese ajaga välja kasvanud klassikalise elustiiliettevõtte staatusest ning jõudnud läbimõeldud turustamise ja tootearenduseni.

OÜ FLINT KAUBANDUS

MAAELU EDENDAJA

OÜ VEEBIAKEN

EDUKAS ALUSTANUD ETTEVÕTE

AS BESTRA ENGINEERING

PARIM VÄIKEETTEVÕTE

OÜ DELUX

PARIM SUURETTEVÕTE

OÜ ULAS

LOOMEVALDKONNA PARIM STARTIJA

7.—11. oktoobrini kestnud ettevõtlusnädala lõpetuseks tõsteti Sakala keskuses esile viie eriti tubli Viljandimaa firma tegevust.

KOMMENTAAR

Jõudu, seltsimehed!

Kord proovis üks Viljandi mees ettevõtjana läbi lüüa. Pingutas mis ta pingutas, aga kõik algatused jooksid liiva ja firmad läksid järjepanu pankrotti. Lõpuks lõi mees ärile käega, astus naise soovitusel juhtivasse erakonda ning hakkas üllatuslikult väga kiiresti karjääri tegema.

RANNAR RABA

Sakala
433 0051

Pärast seda, kui ta oli end Tallinnas kena riigipalga eest ministeeriumi eesotsas sisse seadnud, hakkasid sõbrad napiklaasi taga uurima, milles peitub niisuguse peadpööritava edu saladus. «Siin pole midagi keerulist! Piisab teadmisest, et kõik, mis erasektoris viib pankrotti, annab poliitikas tuult tiibadesse,» sedastas mees ning valas muheldes kaimudele järgmise pitsi jahedat hundijalavett välja.

Vaadates peatselt lõppeva valimiskampaania tooni, võib arvata, et eelnev polegi ehk päris nali. Alusetuid ja tottravõitu lubadusi ning sekka lausa ebaadekvaatsena näivat käitumist on olnud küllalt, usumaks, et vähemalt üks osa poliitikutest seesugusest filosoofiast juhindub.

Äris on oluline sõnastada eesmärk täpselt ning kulutada selleni jõudmiseks võimalikult vähe raha ja energiat. See on nagu täpsuslaskmine: sinu käsutuses on kolm padrunit, ole ainult mees ja sihi märklauda keskele. Kui mööda pörutad, oled kaotanud. Kogu lugu. Pole lootustki kohtunikult laske-moona juurde saada.

Seevastu poliitikas tulistatakse valimiste eel peaaugaltikult puusalt, kusjuures võitjana ei käsitleta mitte seda, kes kümnesse tabab, vaid seda, kes kõige kõvema paugu teeb ja märklauale võimalikult palju haavliauke jätab.

Ollakse harjunud, et «toote» mekk polegi nii tähtis kui pakendi väljumine. Äris sedamoodi kaua vastu ei pea. Sa võid esimese laari maitsetuid küpsiseid ilusa karbi abil ostjatele pähe määrida, ent kolmandat tellimust pole mõtet kaubandusketi varustajalt oodata.

Saanud poes müüjalt tagasi vähem raha, kui oleks pidanud, või avastanud vastavast määrdejuustult hallitusplekid, on Eesti inimene kange protestima. Ent kui poliitik jätab lubaduse täitmata, ei pälvi see enamasti tähelepanu või urisetakse mõeldukal toonil kodus saunalaval. Nii ongi parteid tasapisi kogunud julgust lubada kõikvõimalike uhkeid asju, ehkki lubajail endil pole vähimatki aimu, kas mõtete elluviimine üleüldse reaalne on. Hirmu ja häbi seejuures ei tunta, sest riskid peaaegu puuduvad.

Neil puhkudel, kus tööde eest tasumiseks konkreetset katteallikat ei paista, räägitakse umbmääraselt eurorahast, harvem eraettevõtjate abist. Viljandiski lubab paar parteid eesotsas praegu võimul oleva Reformierakonnaga järgmise nelja aasta jooksul linna peatänavad korda teha. (NB! Seda ajal, mil raha ei jagu isegi mitte Metsakalmistu juures kassamaasarnaseks muutunud paarisajameetrisse Oja tee lõigu remontimiseks!)

Nimetatu on kahtlemata vajalik töö, aga tehtud saab see üksnes siis, kui Euroopa Liidu fondid niisugust tüüpi investeeringute jaoks valla tehakse. Kui seda ei juhtu, loksume ka nelja aasta pärast Uuel tänaval nagu beduiinid kaamelil seljas, sest üheksa miljonit eurot, mis väidetavalt kõigi tähtsamate teede renoveerimiseks kulub, on linna enda maksu-maksjale ilmselgelt üle jõu käiv summa.

Kui aga lubadustevõlg peakski õhku jääma, ei juhtu midagi hullu. Halvimal juhul tuleb mõnel kohalikul poliitikul nelja aasta pärast maakonnalehes paarile ebaseadlikule küsimusele vastus leida ja ongi kõik. Valus karistus jääb tulemata, sest poliitikas võrdub vastutus sageli suutäie sooja õhuga. Keegi ei saada kohtuaiturit luhtunud lubaduse eest linnapea või volikogu esimehe koduuksele koputama.

Piirid aina avarduvad ja ebaratsionaalsus kogub kande-pinda. Kui veel paar valimisperioodi tagasi ahmisid kained inimesed üksmeelselt õhku, kui Keskerakond tuli Tallinnas lagedale lubadusega hakata linnaeelarvest maksma pensionäridele ühekordset pensionilisa, siis nüüd kõneleb Reformierakonna (!) linnapeakandidaat tõsimeeli vajadusest seda sama populistlikku toetust kahekordistada.

Agas mis sa ikka imestad, kui samal ajal terendab juba uus trend: asjade tasuta andmine. Ilma rahata bussisõit tegi otsa lahti. Praegu peetakse laata tasuta prügiveo ja poolmuidu jagatavate toidukaupade üle. Jõudu, seltsimehed!

„Praegu peetakse laata tasuta prügiveo ja poolmuidu jagatavate toidukaupade üle.“

KUNST

Loominguline proovikivi on kuraatorile puhas rõõm

KAIE MÖLTER
kaie.molter@ajaleht.ee

Kuraator Laineli Parrest ütleb, et tema tööpäevad on väga erinevad, ent ühes siiski sarnased: hommikul Sakala keskusesse jõudnud, astub ta läbi jalutussaalist, vaatab, et pildid oleksid otse, läheb kabinetti ning lülitab sisse arvuti. Kirjakastis on alati mõni küsimus ja teinekord kaebuski.

Sakala keskuses on kuraator ametis poole kohaga ning seetõttu pidevas ajapuuduses. Ta unistab täiskoormusest, et jõuaks pooleli olevaid projekte rahulikult lõpetada. Nelja-tunniste tööpäevade sees on oma koht ka koosolekutel, mis otse kunstiga tegelemise aega veelgi lühendavad.

«Kõrval majas asuvasse linnagaleriisse jõuan harvem, kuid seni on sujunud meeldiv koostöö Maire Killariga. Tema hoiab hea haldjana näitustel silma peal,» kiidab kuraator raamatukogu teenindusjuhti.

Nädal enne uue näituse avamist annab kuraator sellest teada ajakirjandusele ja Facebooki leheküljel, sisestab kava veebilehele ja saadab laiali avamiskutsed. Järgnevad eelmise näituse kokkuvõtteid ja uue ülesseadmine.

Uus näitus

Esmaspäeval avatakse Viljandi kunstiakadeemia ühisprojekt «Rohukõrrest maailmalõpuni». Mahukas on novembrisse jääv kultuurimaja, nüüdse Sakala keskuse juubeli näitus. Rahvusvaheliste hantsapäevade kunstiprogrammi kondikava kokkupanek on samuti pakiline töö — tuleb seda ju novembris Lübeckis teistele hansalinnadele tutvustada.

Novembris täitub Laineli Parrestil kuraatoriametis aasta. Ta räägib, et see on olnud avastuste ja kohanemise aeg. «Paljudki pusletükid on asetunud oma kohale, muist olen pannud tagasi karpi ootama, kuniks neile tekib sobilik paik. Selgunud on ka, et mõni tükk tuleb hoopis kõrvale tõsta, sest need ei sobi komplekti.»

Tartu ja Tallinna kunstiakadeemia näitustel käimist elustiili osaks pidav Laineli Parrest soovib, et siingi oleks esinduslik paik, kus näitused vahetuskid kiirelt.

«Teadsin, et raamatukogus ripuvad pildid, aga et see on linnagalerii, polnud mul aimugi. Galerii sildi leidsin alles sel

suvel maja seinalt üles. Nii pole imestada, et kunstielus toimuv ei jõua tihti publikuni,» kõneleb ta ning jätkab: «Arvasin, et kunsti maine parandamiseks peaksid näitused vahetuma kahe nädala tagant. Kogemustega kuraator Mari Vällikivi, kes on mulle suureks toeks, aga muigas selle jutu üle varjamatult.»

Nüüd mõistab Laineli Parrest, kui võrd erinev on olla kunstiakadeemia kuraator-galerist ja ühe väikelinna galerist.

«Pulbitseva kunstielu pusletükid peavad Viljandi karbis veel oma järke ootama. Kõigepealt tuleb kõvasti tööd teha sellega, et inimesed leiaksid tee raamatukogu kolmandal korrusel asuvasse linnagaleriisse ega pelgaks sisse astuda Sakala keskuse kunstinäitustele. Väljapanekud on ju tasuta ja avatud mõlema asutuse lahtiolekuaegadel,» räägib ta. «Esialgu oli kõik mu silmis väga roosa. Nüüd olen realistlikum ja see on ka põnevam, sest praegune olukord muutub kindlasti, ainult me ei tea veel täpselt, kui kaua see aega võtab.»

Konksust kontseptsioonini

Professionaalsetes galeriides on ametis galeriimeister. Laineli Parrest märgib, et see on nagu omaette kunstiliik ja väljasurev oskustöö. Sel inimesel peab olema kujundussilma ja kompositsioonitaju, ta peab otsustama, millega teosed riputada. Valikuid on palju: mitmesugused jõhvid, nõõrid, paelad, traadid, köied, konksud. Riputusvahend ei tohi hakata vaataja tähelepanu enesele nõudma.

Lihaskõhvi nõudev näituse ülespanek on kuraatori jutu järgi praegu hall ala. Küll tuleb Teet Lindma vabast tahtest appi, küll panevad kunstnikud ise sõpradega käed külge.

«Iga näitus õpetab midagi uut: mis sõlm peab ja mis ei pea, kuidas pilte otseks saada... Eelmiseks näituseks tellisin uued jõhvid, sest kalastustarbed mõeldud venivad ega hoiu pilte algses asendis.»

Kui näitus on avatud, siis algab kuraatoril selle tutvustamise töö. Peab otsima ja kohale kutsuma grupid. Kokku tuleb leida ajad, kutsuda ka ajakirjanikke, ehk mõni kriitikki. See on huvi ülevaheldumise aeg. Praeguse korralduse juures jääb näitus pärast avamist tihtilugu aga oma elu elama, sest kuraator tegeleb juba järgmistele ülesannetega.

Laineli Parrest usub, et selles mõttes on esmaspäeval avatav näitus ideaalilähedane. See on uhke projekt, mille puhul õpilased ise kutsuvad grupe ja tutvustavad neile enda

Sakala keskuse kuraator Laineli Parrest leiab, et Viljandi väärib päris tõelist esindusgaleriid.

ELMO RIIG

koostatud Eesti moodsa kunsti väljapanekut.

Keskmiselt jääb üks näitus külastajatele vaadata kolmeks-neljaks nädalaks. Väljapanekud, mis lähevad korda suuremale rahvahulgale, võiksid aga olla avatud kaks kuud, et neid jõuaks näidata ka linna külalistele, leiab korraldaja.

”

On suur vahe, kas näitus on üleval saalis, mida kasutatakse ühtlasi konverentsiruumina, või ruumis, kus on esmatähtis kunst.

Õpilastööde ja harrastajate näitusi peab kuraator missiooninäitusteks: need tutvustavad õpilastele ja nende vanematele galeriid ning annavad tõuke ka edaspidi sealt läbi astuda, samuti julgustavad inimesi loomingu tegelema.

Laineli Parrest rõhutab, et peab oskama doseerida: tõsisem ja tummsem ei tohiks jääda märkamata ning dekoratiivsem ja kergem võiks vahetuda kiiremini.

Kuraator on oma tegemis-

tes ühe jalaga küll tänases päevas, ent suurem töö on seotud näitustega, mis jõuavad vaataja ette 2015. aastal. Kokku on tarvis panna kahe paiga, Sakala keskuse ja linnagalerii näituste ja kunstiürituste programm. Galerisse professionaalne ja suuremahuline, Sakala keskuse jalutussaaliga vabama graafikuga, et leida kohta ka harrastajatele ja üllatusnäitustele.

Kuraatorit rõõmustab tõsiasi, et suurte galeriidega sõlmitud kontaktid on tööle hakanud ning nood on teinud põnevaid pakumisi. Paraku tuleb tal sageli pakutavast loobuda, sest näitusel on eksponaate, mis kasutavad põrandapinda ja vajavad valvet.

Kunsti suurvormid

Laineli Parrest nendib, et Viljandis puudub puhta kunsti galerii — ruum, mis on mõeldud ainult kunstile. Samas ei eelda keegi, et teatris kasutataks lava etenduse vaheajal mingiks esitluseks või konverentsiks.

«Ha-ha-ha! Kõva galerist ja kuraator — endal pole galeriidki,» naeravad Parrest pealinna kolleegid. On ju suur vahe, kas näitus on üleval saalis, mida kasutatakse ühtlasi konverentsiruumina, või ruumis, kus on esmatähtis kunst ning saab kasutada heli, valgusega mängida ja ka näiteks pritsida ning see kõik on terviklik ruumiteos.

Suvel vaadata olnud fotoinstallatsioon kaevuritest, mis

jagas ruumi justkui kaevanduskoobasteks, ei tulnud korraldaja jutu järgi kergelt. «Sai pisaraidki valatud. Raamatukogul tuli ära jätta üks varem kavandatud üritus ja samas ei pääsenud näitust vaatama just selleks Viljandisse sõitnud grupp fotohuvilisi, sest ruumis toimus seminar,» valgustab ta mitmeks otstarbeks kasutatava ruumi puudusi.

Laineli Parrest selgitab, et galeriisid on mitut tüüpi. «On ruume, millele kunstinäitus annab lisaväärtuse. Näiteks koridorinäitused, fuajeenäitused, jalutussaalid. Neid saab vaadata kultuurimajades ja teatrites. Konverentsisaalides on palju vaba seinapinda ning sedagi kasutatakse kunsti eksponeerimiseks. On tore, et kunst tuleb sellisel moel inimese juurde. Niisugune kunst saab aga olla üksnes riputatav ega tohi nõuda erivalvet. Siis on veel komertskunstisaalid, mis on orienteeritud müügile.»

Kui keegi ütleb, et talle on galeriid vaja, tuleks täpsustada, mida ta sellega mõtleb: kas kunsti eksponeerimise kohta või kohta, kus kohalikud kunstnikud saavad oma töid müüa. Üks ei välista teist ja need võivad olla teineteise juures, kuid need pole siiski üks ja seesama.

«Kommertsgalerii, kuhu tuuakse müügile ilusaid pilte, ei tegele tänapäevase kunsti maailmaga. Kommertsgaleriis pole midagi kureerida,» selgitab Laineli Parrest.

Kondase keskust nimetab

ta meie säravaks täheks, kus tehakse head tööd ja aetakse oma joont.

Kuraator räägib, et kunst pole muust elust välja rebitud: ta kõneleb samuti vaatajaga nagu film, muusikaüritus või kirjandusteos, nagu kokandus ja teater. Neile kõigile on lubatud otsimine ja eksperimenteerimine, publiku kaasamine. Kunst väärib samuti positsiooni ühiskonnas. Argirattas töökauplus-kodu jooksvad inimesed võiksid astuda ka kunsti-saalist läbi ning mõtiskleda nähtu ja nähtuste üle, see liiks elule värvi.

Energiat saaks säästa

Laineli Parrest tõdeb, et näituse korraldamisele läheb tohutu hulk energiat, alustades sellest, et kunstnikule tuleb idee. Tallinnas kuraatorite seminaril oli ta teinud ettepaneku, et juba korraldatud näitused võiksid jõuda ka riigi väiksematesse saalidesse: sellega hoitaks kokku hulk korralduskulusid. Mõte oli hästi vastu võetud, kuid jällegi piiravad selle teostamist väiksemate kohtade kasinad tingimused. Ühiselt oli siiski leitud, et niisugust taaskasutuskuraatorlust võiks rakendada.

Laineli Parrest ütleb, et kunstiaku pealispind võib näida küll ilus ja korras, kuid sisulisi takistusi, millega maadelda, on küll ja küll. Samas on loominguline proovikivi kuraatorile puhas rõõm ja suur au.

VABA AEG

Toimetaja KAIE MÖLTER, 433 0041, sakala@ajaleht.ee. Kuulutused tel 433 0062, kuulutused@sakalakirjastus.ee

TEATER

Viljandi Ugalas saab täna kell 13 vaadata etendust «Õed nõiduses». Vaksali tänav 7, Viljandi.

Teatrihoovis saab 18. oktoobril kell 19 vaadata Paistu näitetrupi etendust «Kuni surm meid lahutab». Pääse 4 €. Jakobsoni tänav 18, Viljandi.

KINO

Männimäe salongkinos näeb täna kell 18 ja ka kell 20 eesti filmi «Kertu». Lisainfo veebist www.mannimaja.ee, Riia maantee 52d, Viljandi.

KONTSERT

Karksi valla kultuurikeskuses on 18. oktoobril kell 19 ansambli Tuulepuu plaadiesitluskontsert. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Sakala keskuses leiab 19. oktoobril kell 19 aset Maarja-Liis Ilusa kontsert «Taas kui kohtume». Tallinna tänav 5, Viljandi.

Karksi valla kultuurikeskuses on 20. oktoobril kell 12 Eesti

Hetk lavastusest «Õed nõiduses»

meestelaulu seltsi Kalevi poistekoori kontsert. Üritus on tasuta. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

ÜRITUSED

Täiskasvanud õppija nädalal saab Viljandi linnaraamatukogus täna kell 17 osaleda tasuta arvutikoolitusel, kus tutvustatakse ID-kaardi kasutamise võimalusi elektroonilises keskkonnas. Osalejatel palutakse kaasa võtta ID-kaart koos PIN-koodidega. Osalemiseks tuleb end kirja panna,

kuna kohtade arv on piiratud. Lisainfo raamatukogu infoletist esimeselt korruselt või telefonil 433 8660. Tallinna tänav 11/1, Viljandi.

Karksi valla kultuurikeskuses on täna kell 19 hõimupäev. Esinejad Mari- ja Mulgimaalt. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Sakala keskuses avavad 18. oktoobril kell 11 eesti raamatukoguhoidjad raamatukogupäevad «Kohtume raamatukogus», mis kestavad 30. oktoobrini. Lisainfo kodulehelt www.raamatukogu.viljandi.ee. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Klubi Ajaratas õhtu leiab aset 18. oktoobril kell 18.30 Sakala keskuses. Esinevad ansambel Parvepoidid ja Jakobsoni kooli balletistuudio. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Metsaklubi koosviibimine on 23. oktoobril kell 12 Eha tänav 4, Viljandi. Koosviibimine on iga kuu neljandal kolmapäeval, mitte kolmandal kolmapäeval nagu varem öeldud. Ootame osalejaid, et arutada ekskursioonile minekut.

NÄITUSED

Viljandi linnagaleriis raamatukogu kolmandal korrusel saab vaadata Viljandi gümnaasiumi õpilastööde näitust. Tallinna tänav 11/1. Tel 433 8660.

Karksi valla kultuurikeskuse teise korruse fuajees on oktoobri lõpuni näitus «Potatoprint». Sinises saalis on 31. oktoobrini Helder Lassi värvilised joonistused «Teetähised». Esimese korruse fuajees saab 14.—20. oktoobrini vaadata fotonäitust «Idamari naine ja tema maailm». Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Kondase keskuses on 24. oktoobrini Villu Plingi ja Silja Saarepuu videonäitus «Tagalased», 27. oktoobrini Peeter Lauritsa fotonäitus «Taevaatlas», 10. novembrini Jasper Zoova isikunäitus «Jaamad ja loomad», 1. detsembrini Seaküla Simsoni skulptuurinäitus «Paugutaja Seaküläst». Püsiekspositsioonis on Paul Kondase maalilooming Viljandi muuseumi kogust. Pikk tänav 8, Viljandi. Tel 433 3968.

Mulgi Ukuvaka ruumes on oktoobri lõpuni pärandkultuuri

aastale pühendatud näitus «Oh aegu ammuseid». Avatud tööpäeviti kella 11—17. Kooli tänav 2, Abja-Paluoja.

Abja kultuurimaja esimese korruse fuajees on 10. novembrini Kuulo Vahteri graafikanäitus. Pärnu maantee 28, Abja-Paluoja. Tel 436 1055.

Sakala keskuse jalutussaalil näeb 1. novembrini Maie Kaasiku fotonäitust «Ajast ja arust». Tallinna tänav 5, Viljandi.

Suure-Jaani külalistemajas on 30. novembrini Vilja Prometi meremaalide näitus «Merele truul». Ilmatari tänav 3-a. Tel 551 5932.

Viljandi maavalitsuses näeb Margot Laidonäri loodusfotosid. Vabaduse plats 2. Tel 433 0400.

Viljandi muuseumis on näitus kirikusümbolitest «Igaviku märgid — sümbolitesse talletatud tarkus». Johan Laidoneri plats 10. Tel 433 3316.

NIMEPÄEV

Tänased nimepäevalised on Vesta ja Veste.

Üleriigilised raamatukogupäevad avatakse reedel Viljandis

18. oktoobril kell 11 avavad Eesti raamatukoguhoidjad Sakala keskuses raamatukogupäevad «Kohtume raamatukogus».

Avapäevade teevad pärandiaastale kohaselt ettekande vaibakunstnik Anu Raud, Viljandi muuseumi direktor Jaak Pihlak ja pärimusmuusika keskuse juhataja Ando Kiviorg.

Kui päeva esimene pool on Sakala keskuses, siis pärastlõunal saavad raamatukogude töötajad tutvuda uhiuue gümnaasiumiga. Seal panevad nad end proovile ka mälumängus. Linnaraamatukogus algavad raamatukogupäevad näituse «Viljandlased Jaan Rieti fotodel» avamisega.

Avapäev saab teoks Eesti raamatukoguhoidjate ühingu ja Viljandi linna raamatukogu koostöös.

Raamatukogupäevad kestavad 30. oktoobrini. Infot toimuva kohta leiab raamatukogu kodulehelt. (Sakala)

RISTIKU RISTSÕNA

KAARDIMÄNG	LÜHISÕNUM	EHE	TEISE NIMEGA (LD. K.)	ASESÕNA	TÜTARLAPS	JALGRATAS-TE VÕIDUSÕIDUTEE	VÄÄVL	MOTOVÕISTLUS	EAST	KESKKOOL	TUNDETU	TOIDUKAUP-LUSTE KETT	SUVEPUHKUSTVEETMA	HIIRE TERE	OBJEKT	LAVI RAHA
						...LOOG (ÜHISKONNATEADLANE)						R. STRAUSSIOOPER				
AASIA RIIK									VÕÖRASPAPS							
E. UUUJA				MITTE VASTU NORRA KIRJANIK						LUMEMEERE SKOLASTILISE FILOSOOFIA SUUND						
PUULISTAK							KATKENDLIK								DETSI-	
ÜLES, ALLA, ETTE, ...							SALK								HARITLANE	
... JA TARGU					SKISOFREE-NIK (ARGIK.) V. SAARE NOVELL						PÜÜA LEIDA! KAPUUTSI-GA JAKK					E. KALATÖÖTLEJA
SAADE ETV-S			MINU JUURDE!					ENDASSE IMEMA KREEKA TÄHT						NEOON KÕRGELE		
			LÕIGE													

SAAR EESTIS											ASULA					MÄRGE KONJAKIL	KÜLG EES	TIHENDUS-MATERJAL	PEALT	LIITER	MOES	GARANTII	SELLE SEES	EI IIAL
											VÄIKE VÕIDU-SÕIDUAUTO													
												KAASA-KISKUV "KEVADE" TEGELANE					→ PÕISJAS MOODUSTIS (MED.)							
																PRANTSUSE KIRJANIK JÄRV AASIAS				...KUMMID E. ENDINE NÄITLEJAN-NA (N+IN.)				
														JÕUJOOK							MOBIILI-STANDARD			
														PUUDE LAN-GETAMINE							AH SA ...!			
											PISTE					SÕNAMA							AASTA	
											TOIMING					ASORÜHMA SISALDAV							PERELIIGE	
												LENNUKITE SÕIDUTE E AASTA-TUHAT					KIRJALIK TEADE							
																		IRIDIUM		E. ENDINE NÄITLEJA				
										NAPILT										TÄPITÄHT				
										EINSTEIN														
												RAHVAGA SEOTUD					KUIVALT KUUMUTA-TUD SAI							

RISTSÕNAD SUURTELE JA VÄIKESTELE!

SPORT

Toimetaja MADIS LUIK, 433 0043, madis.luik@ajaleht.ee

Kooli lasketiirus lähevad jagamisele meistritiitlid

Üle aastate korraldatakse tänavu taas Viljandimaa laskmise meistrivõistlusi. Öhkpüstoli harjutuses selguvad maakonna parimad Jakobsoni kooli tiirus.

Mööduvõttu korraldava Viljandi spordikooli ja kohaliku laskurklubi treeneri Ellen Kangilaski selgitust mööda on Jakobsoni kooli tiirus neli laskmiskohta, seetõttu tuleb võistlusel osaleda soovijatel endast eelnevalt teada anda ning võistlemise päev ja aeg kokku leppida. Seda saab teha tema telefonil 5683 7762.

Nii mehed kui naised selgitavad paremaid 40 lasuga öhkpüstoli harjutuses. Võistlus peetakse ajavahemikul 28. oktoobrist 10. novembrini. Osalema on oodatud kõik Viljandimaa elanikud ja Viljandi laskurklubi liikmed.

«Mida varem end registreerida, seda lihtsam on meie lasketiirus võistlussoorituseks soblikku aega leida,» lausus peakohtunik Ellen Kangilaski. «Viimane võimalus on 9. november. Päev hiljem lööme silmad kokku.» (Sakala)

Noorteturniiril osutus parimaks soomlanna

Laupäevast esmaspäevani Viljandis asetleidnud Eesti noorte tennis *grand prix'* sarja 18-aastaste tütarlaste turniiri võitis soomlanna Johanna Ranta-Aho. Ainsa kohaliku mängijana kaasateinud Annemai Mutso jõudis veerandfinaali ehk kaheksa parema sekka.

32 osalejaga põhiturniiri tabelis esimese paigutusega Viljandi klubi Fellin liige Annemai Mutso võitis avaringis 6:2 ja 6:1 võidu pärnulanalt Kärt-Triin Laaguselt. Teise, tasavägiselt alanud kohtumise tallinlanna Christin Liis Krassi vastu suutis viljandlanna 7:6 ja 6:2 enda kasuks kallutada. Turniiri kolmandas ringis oli Annemai Mutso vastane Maria Lota

Kaul Tallinnast. Võitlus poolfinaali pääsu eest algas meie mängijale avasetis 4:6 kaotusega. Teises viigistas ta 6:3 seisu, ent otsustavas, kolmandas, pidi ta kiire lõppmängu järel tunnistama vastase 7:6 paremust.

Turniiri finaalis esmaspäeval Viljandi tennisihallis olid vastamisi soomlanna Johanna Ranta Aho ja Hella Linda Sepmann. Matš lõppes esimesena nimetatuna 7:6, 6:1 võiduga.

Eeloleval nädalavahetusel alustab Annemai Mutso ITF-i reitinguturniiri Soomes. Samal ajal osaleb tema klubikaaslane Viljandi Fellinist Saara Orav põhjanaabrite juures peetaval 12-aastaste tütarlaste mööduvõtul. (Sakala)

Staieri esindus saavutas kolmanda koha

Laupäeval Harjumaal Kolgakülas peetud Eesti klubide murdmaajooksu karikavõistlustel teenis Viljandi vastupidavus-alade klubi esindus kolmanda koha. Oma võistkonna oli välja pannud 20 klubi ja seltsi.

Staierist jäid koondtabelis ettepoole Rakvere Vike ja Tallinna Maret-Sport, ent ta suutis edestada sellist Eesti mõistes suurt ühendust nagu Tartu ülikooli akadeemiline spordiklubi.

Ainsa alavõidu saavutas Viljandimaa jooksjatest Rebeca Lotta Aasmäe C-klassi tüdrukute 500 meetri distant-sil. Kolmandad olid Ott-Jaanus Heile noormeeste A-klassi 3000 meetris ja Kärt Tambet B-klassi neidude 1500 meetris.

Viljandimaa suurim kergejõustikuselts Sakala oli seekord esindatud vaid ühe osalejaga. (Sakala)

PROTOKOLL

Viljandimaa klubide esindajate tulemused Eesti murdmaajooksu karikavõistlustel.

- 1000 meetrit. Noormeeste C-klass: 12. Reigo Veske (Staier) — 3.56; 17. Robin Ruus (Staier) — 4.20. Noormeeste B-klass: 14. Tõnis Toom (Staier) — 3.35; 19. Jakob Univer (Staier) — 4.08. Noormeeste A-klass: 8. Kevin Basov (Staier) — 3.25.
- 2000 meetrit. Noormeeste B-klass: 6. Edgar Toimetaja (Staier) — 7.44.
- 3000 meetrit. Noormeeste A-klass: 3. Ott-Jaanus Heile (Staier) — 10.08; 6. Romet Ain (Sakala) — 10.40; 11. Jüri Uha (Staier) — 11.34.
- Meeste 8000 meetrit: 5. Ülari Kais (Staier) — 29.30; 6. Olav Paris (Staier) — 30.08.
- 500 meetrit. Tütarlaste C-klass: 1. Rebeca Lotta Aasmäe (Staier) — 1.36; 14. Greete Liisa Toom (Staier) — 1.49; 20. Johanna Mõtsar (Staier) — 1.55. Tütarlaste B-klass: 7. Mari Uha (Staier) — 1.43. Tütarlaste A-klass: 4. Šerelin Zverev (Staier) — 1.38.
- 1500 meetrit: tütarlaste B-klass: 3. Kärt Tambet (Staier) — 6.11; 4. Triin Hüva (Staier) — 6.16.
- Naiste 4000 meetrit: 8. Kaire Roosalk (Staier) — 21.39.

Allikas: Eesti kergejõustiku liit

Nädalavahetusel peeti Viljandis kaks lauatenнисeturniiri, millel Eesti tippude kõrval osales palju tugevaid välismängijaid. Pilt on tehtud laupäeval Eesti võistkondlikel meistrivõistlustel, kui Sakala kõrgliiga meeskonna paarimängus olid laua taga Timo Teras (paremal) ja Rivo Saaremäe.

ROGER OTE

LAUTENNIS

Medal eeldab eneseületamist

MADIS LUIK
madis.luik@ajaleht.ee

Eesti võistkondlike lauatenнисe meistrivõistluste esimene mängupäev andis Sakala kõrgliiga esindusele oma võimalustest selgema pildi ja teadmise, et medal eeldab päris suurt eneseületamist.

Tunamullu võitis Sakala esindusmeeskond samadel võistlustel pronksi. Mullu, kui tuli läbi ajada vaid oma klubi mängijatega, oli tulemuseks viies koht. Alanud hooajal on treener Kert Vilemsil valida kahe välismängija vahel, ent kumbki pole tema sõnul nii tugev, et olla koosseisus esinumbri staatuses.

Sakala klubi esimesed neli põhiturniiri vastast laupäeval Viljandis olid eelmisel aastal kõrgemad kohad hõivanud meeskonnad.

«Mullu finaalis mänginud Narvat suutsime 4:1 võita,» andis treener teada. Tiitlikaitsjale Tallinna Kalevile ning Tallinna Pingpongi ja Maardu klubile jäi Sakala esimene koosseis aga samade numbritena alla.

Sakala meeskonnas niiõelda katsetamisel olnud välismängijatest võitis Huy Chau Dinh Eesti edetabelis kuuendal kohal olevat Andrei Sirelit 3:0 ning kaotas 0:3 edetabelis 14. kohal paiknevale Aleksei Nikonorovile. Lätist

pärit Raimonds Lasmanis ühtegi võitu ei saanud.

«Tõenäoliselt kutsume teiseks võistluspäevaks endale appi Soomes elava Huy Chau Dinh,» ütles Kert Vilems.

Viljandi esinduskoosseisu medalivõimalusi vaagides nentis treener, et veidikese õnne ja üsna suure eneseületamise korral on ehk reaalne kolmas koht. «Tallinna Kalev ja Maardu on end väga korralikult täiendanud ning peaksid teistest tublisti tugevamad olema.»

Eelmise aasta viiendast kohast tahapoole jääda oleks Villemsi sõnul pettumus.

Viljandi klubi Sakala/Bed Factory Sweden naiskond alustas laupäeval võidu ja kolme kaotusega. Ta alistas 4:2 Pärnu-Jaagupi klubi ning kaotas 2:4 Aseri, 1:4 Tallinna Kalevi ja samuti 1:4 Narova klubile.

Meeste esiliigas sai Sakala teine koosseis esimesel mängupäeval kolm võitu ja ühe kaotuse. Teises liigas osalev Suure-Jaani klubi Lehola 2005 meeskond korjas oma kontole kaks võitu ja kaks kaotust. Suure-Jaanis peetud kolmanda liiga kohtumistest võitis Lehola klubi teine koosseis ühe ja kaotas kolm. Neljandas liigas kaasategev Sakala / Bed Factory Sweden meeskond võitis kõik neli matši. Tema konkurent samas tugevusgrupis, Lehola kolmas koosseis lõpetas päeva kahe võidu ja kahe kaotusega.

Eesti võistkondlike meistrivõistluste teine mängupäev on 30. novembril.

Eesti esinumber võitis teise etapi järjest

Pühapäeval Viljandi spordihoones Matti Kallaspooliku mälestusvõistlusena peetud Sakala lauatenнисeklubi karikasarja teise osavõistluse finaalis kohtusid Vladimir Bril Venemaal ja valitsev Eesti meister Aleksandr Smirnov. Põneva kohtumise võitis 4:3 Smirnov.

Tõeliselt head mängu näitas Sakala esireket Rivo Saaremäe. Veerandfinaalis alistas ta 3:2 Läti reitingutabelit juhtiva Oleg Kartuzovi. Samuti oli tal võiduvõimalusi poolfinaalis. Ta andis Aleksandr Smirnovile kõva lahingu, ent pidi siiski 2:3 alla vanduma. Kolmandat kohta otsustavas kohtumises alistas Saaremäe 3:1 lätlase Igors Sidorovski.

Sakala klubi liikmed pävisid ka kaks esikohta: Rainer Valo oli parim P-15 võistlusklassis ja Gert Tomp mängijate seas, kelle reiting on üle 200 punkti.

Karikasarja teisel etapil osales 91 mängijat Eestist, Lätist, Soomest ja Venemaalt. Kahe etapi järel juhib 402 punktiga Aleksandr Smirnov. Järgnevad Igors Sidorovs 396 ja Rivo Saaremäe 395 punktiga. Sarja kolmas etapp tuleb 2. novembril. (Sakala)

Sakala

Tartu t 8, 71020 Viljandi
Üldtelefon 433 0040
Faks 433 4275
Internet: <http://sakala.ajaleht.ee/>
e-post sakala@ajaleht.ee
Reklaami telefon 433 0063, faks 433 0080
Kuulutuste faks 433 0066
e-post reklam@sakalakirjastus.ee, kuulutused@sakalakirjastus.ee
Klienditeenindaja-sekretär Marge Ira 433 0040
Peatoimetaja Hans Väre 433 0050
Peatoimetaja asetäitja Marko Suurmägi 433 0042
Vanemtoimetaja Rannar Raba 433 0051
Toimetajad Maarja Möldre 433 0082
Anu Arak 433 0082
Arvamustoimetaja Karl-Eduard Salumäe 433 0048
Reporterid Aivar Aotäht (uudised) 433 0085
Ketlin Beljaev (uudised) 433 0054
Margus Haav (kultuur) 433 0046
Madis Järvekülg (uudised) 433 0084
Sigrid Koorep (uudised) 433 0049
Madis Luik (sport) 433 0043
Sten Mahov (tarbija) 433 0052
Kaie Mölter (uudised) 433 0041
Üllar Priks (uudised) 433 0044
Tiina Sarv (kultuur) 433 0047
Egon Valdaru (uudised) 433 0053
Fotograaf Elmo Riig, Marko Saarm 433 0057
Korrektoir Kadri Soon, Tea Raida 433 0056
Kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
Küljendus Piret Holtmann, Katri Henga 433 0055
Reklaamitoimetuse peaspetsialist Merlin Muts 433 0063
Müügispetsialistid Airi Janke 433 0060
Monika Schults 433 0064
Kuulutuste ja ajalehe tellimuste vastuvõtu klienditeenindaja Astra Tetsmann 433 0062
Kujundaja Imbi Padrik 433 0081
Küljendaja-kujundaja Liina Valt 433 0081
Korrektoir Gitta Lilienthal 433 0083
Finantsjuht Pilvi Sume 447 7099
Raamatupidajad Kaie Liiv 433 0065, Meeli Eismann 433 0068

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kella 9—17, lõuna kella 13—13.30. Järgmise päeva ajalehte kella 12-ni. Sakala ilmub viis korda nädalas. Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed. Juridiline aadress Gildi t 1, 51007 Tartu. Postiaadress Rüütli t 14, 80010 Pärnu. Toimetus käsikirju ei tagasta ja võtab endale õiguse neid lühendada. Välisautorite honorarid kantakse üle pangakontole üks kord kuus järgmise kuu 6. kuupäeval. Kõik ajalehes Sakala avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma AS-i Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõusolekuta keelatud.

Trükitud Kroonpressi trükikojas. Tiraaž 8753

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda pressinõukogusse, pn@eall.ee või telefon 646 3363.

Teisipäeval sündis Viljandis tüdruk.

135 AASTA EEST Sakala, 14. X 1878

Uus aurulaew. «Perno Postimees» kirjutab. «Hilja aja eest ostis R. Barlehn & Co meie endise Riia wahet sõitwa aurulaewa «Pernu-Riga» asemele uue auru-laewa «Dagmar», mis wana-st hoopis suurem ja wali-dam jooksma peab olema. Reisijate maks ja kauba weu hinnad peawad pea endised olema. Sedawiisi on siis meie Riia wahet jälle tüki parema järje peale aidatud, mis eest aja reisi-jal R. Barlehn & Co. täna-da tuleb.»

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kl 9–17, lõuna kl 13–13.30. Tel 433 0062, faks 433 0066, e-post andra.tetsmann@ajaleht.ee. Kuulutuse tellimine internetis <http://kuulutus.ajaleht.ee>

Kildu kool
võtab alates novembrist
osalise koormusega tööle

**INGLISE KEELE
ÕPETAJA**
(tulevikus täiskoormus).

Info
Enn Siimeri tel 510 6753
või e-posti aadressil
enn@kildu.vil.ee.

KINNISVARA

Müüa 1/2 maja Viljandis, aed.
Tel 5646 8940.

Müüa maja Abjas Aia t 15, h
15 000 €, järelmaksu võimalus.
Info ja fotod <http://www.city24.ee/kinnisvara/muuk/maja/pc7k39>. Tel 501 1966.

Ostan metsakinnistuid, ka osa-
liselt raiutud. Tel 501 3669.

Müüa 1-toal korter Männimäel,
omanikult. Tel 5457 7430.

SÕIDUKID

Müüa heas korras 1997. a sõi-
duauto Opel Astra Caravan, ben-
siin, automaat. Tel 5871 4994.

TEENUSED

Akende ja uste paigaldus. Tel
5556 4471.

Ehitustööd. Tel 5694 0590.

oÜ Enberg T.E.
Paistu 3-a, Viljandi
Tel 434 9090
Avatud E–R 8–17

AUTOREMONT
Vajaduse korral tuleme ise
autole järele. Kui tööd on tehtud,
toimetame sõiduki teile sobivasse
kohta.

**LIISI
REMONT
JA SÕIDA!**

AUTOVARUOSAD
otse maaletootjalt

**LUKKSEPA-
TÖÖD**

**VEERMIKU
KONTROLL
tasuta!**

Ostes õli ja õlifiltri
meilt, on õlivahetus tasuta!

Gaasiseadmete paigaldamine
bensiiini- ja diiselmootoriga auto-
dele Lehola autokeskuses. Tel
437 7001.

Kaardid ennustavad, 24 h. Tel
900 1727, h 1,09 €/min, kirja-
lik ennustus www.ennustus.ee.

Kanalisatsiooni- ja veetrassitööd,
kaevetööd. Suvaveepumpade ja
septikute paigaldus. Tel
521 7415.

Katuse- ja fassaaditööd. Tel
5626 4115.

Metallitööd. Trepid, piirded. Tel
517 5265.

Metallkonstruktsioonide valmis-
tamine, metalliehitus. Tel
5556 6995.

Mitmest künkast üle viis elutee,
nüüd väsinuna läksid unele.

Lahkunud on kallis ema, ämm ja
vanaema

HELJU-JOHANNA NEPPO

29. V 1929 — 15. X 2013

Leinab poeg perega.

Ärasaاتمine pühapäeval, 20. ok-
toobril kell 12 kodust Rahumäe kal-
mistule.

Kui Sulle läheb korda,
mis toimub
Sinu kodukandis,
siis loe
SAKALAT

Registreeri ennast
digilehe kasutajaks
ja igal esmaspäeval kuni
novembri lõpuni loosime
kõigi viimasel kuul digilehte
lugenute vahel välja
**5 SAKALA
KVALITEETSET
POEKOTTI**

Võitjatega võetakse
e-posti teel ühendust!

www.sakala.ajaleht.ee

Metsaraie ja -vedu, metsamater-
jali ost. Tel 510 6958.

Müüri-, krohvi- ja plaatimistööd.
Tel 5613 0715.

Ohtlike puude langetamine. Tel
504 7811.

Ohtlike puude lõikus. Tel
5595 1130.

Plaatimistööd, vannitubade re-
mont. Tel 5830 3488.

Puur- ja maaküttegaevude tege-
mine, pumpade ja septikute pai-
galdus. Vee-, kaeve- ja kanalisat-
sioonitööd. Tel 521 7415,
www.baltipuurkaev.ee.

Põrandad, seinad, laed, uksed,
aknad, trepid jne. Garantii. Tel
5366 9108, A1 Ehitusviimistlus
OÜ.

Reoveemahutite, septikute müük
ja paigaldus. Tel 5306 5322,
www.reovesi.ee.

Salvkaevude puhastamine. Tel
5672 7555.

Suur kaubik. Tel 515 2737.

Virtsapütt. Tel 518 5879.

Õunapuulõikus. Tel 5458 6319.

Üldehitustööd vundamendist
lõppviimistluseni, ka metall-
konstruktsioonil. Tel 5556 6995,
5649 2353.

TÖÖ

Pakume CE-kat veoautojuhile
stabiilset tööd Soome—Rootsi lii-
nil. Korralik tehnika ja palju tööd.
Vajalikud on töökogemus pool-
või täishaakel ja eesti keele os-
kus. Kasuks tulevad kohusetun-
ne, ausus ja lojaalsus. Info E—R
kella 10—16 tel 5340 0065,
Andrus.

Pakume tööd kaminapuude pak-
kijatele. Tel 523 8332.

Puiduettevõtte vajab töölisi. Tel
5637 3783.

Tere AS-i Viljandi tootmisosa-
kond pakub tööd komplekteerija-
tele ja taaraliini töötajale (sobib
ka nooremale pensionäridele).
Kandideerimiseks saata CV sirli.
koovit@tere.eu või tulla koha-
peale Raua t 6, Viljandi.

Tööd saab E-kat autojuht Eesti—
Norra—Eesti liinil. Tel
5628 1444.

LOOMAD

Munevate kanade lõpumüük! Lin-
nu talu Tagulas Valgamaal müüb
E—P kl 8—14 Hy-Line tõugu
aasta munenud kanu 1 €/tk.
Tel 503 1485, 501 7500.

OST

Ostan vanametalli ja autoromu-
sid. Tel 5618 1312.

Ostame nisu, otra ja rapsi. Tasu-
mine kiirelt! Tel 5808 7481.

Ostan erinevaid koolimärke,
maksan 15 €/tk. Tel 5595 8057.

Kõikjal jälgi su töödest ja tegudest,
mida loonud sa aastate reas.
Elad edasi meeltes ja mõtetes,
oled alati meie seas.

Mälestame kauaaegset töökaas-
last Kärstna kolhoosi päevilt

KOIDULA JALAKUT

Südamlik kaastunne omastele.

Tiina, Tiit, Mare, Asta, Urve,
Elvi, Mari ja Ida

Ostan umbes meetrise läbimõõ-
duga kivi koos kohaletoomisega
Viljandis. Tel 512 0666.

Ostan vanu põrandalaudu. Tel
507 3067.

METSAMATERJAL

Metsä Forest Eesti AS ostab kas-
vavat metsa, metsamaad, palke,
paberipuid, küttepuitu ja võsa-
raiejäätmeid. Tel 511 8671,
509 0200.

Ostan palke ja paberipuid. Tasu
kohe. Metsa ülestöötamine ja ve-
du. Tel 557 0483.

PÕLLUNDUS

Müüa toidukartuleid «Laura» ja
«Fontane» 0,25 €/kg. Tel
516 5187.

Ostan traktori, võib pakkuda ka
haakeriistu. Tel 5613 1000.

Toidukartulid, ka suures koguses.
Vedu tasuta. Tel 5620 8897.

MÜÜK

Kuivad ja märjad küttepuud.
Lehtpuuklotsid võrgus. Kiire tee-
nindus, täpne kogus. Tel
5782 7770.

Kuivad ja märjad küttepuud. Tel
502 9596.

Kuivad kütteklotsid ja pliidipuud.
Vedu tasuta. Tel 5391 4443.

Kuivad pakitud kütteklotsid. Ve-
du tasuta. Tel 5383 9215.

Kuiv lepp võrgus. Tel 511 1177.

Küttepuud (3 m), koorem 5 tm
(lepp 160 €, kask 180 €). Tel
553 6074.

Südamlik kaastunne Irkale kallil
ema

LINDA HENDRIKSONI

kaotuse puhul.

Töökaaslased Leola toidupoeist

Kallis Irka! Südamlik kaastunne
sulle ema

LINDA HENDRIKSONI

kaotuse puhul.

Mare, Riina, Edda, Kaire ja Piret

AO KONSUM MAKSIMARKET

**NÄDALALÕPU
PAKKUMISED**
NELJAPÄEVAST PÜHAPÄEVANI

KIIVI, kg
Itaalia, I klass

1.39

TALLEGG BROILER, kg
jahutatud, ~1,5 kg

3:15
2.15
-31%

RAKVERE VIINER
900 g

4:39
2.55
2.83/kg
-41%

VALIO EESTI JUUST
500 g
viilutatud

4:25
2.69
5.38/kg
-36%

**HELE ÕLU MEISTRITE
GILDI ORIGINAAL 5,2%**
0,5 l

Tähelepanu! Tegemist on
alkoholiga. Alkohool võib
kahjustada Teie tervist.

0.45
0.90/l + pant 0.08

**PAKKUMISED KEHTIVAD SÄÄSTUKAARDIGA
17. - 20. OKTOOBRIINI.**
Toodete tavahinnad on Laagri Maksimarketil põhjal 11.10.2013 seisuga. Pildidel on illustreeriv tähendus.

Lõhutud küttepuud. Vedu. Tel
433 3130, 523 8503.

Masteri rehvid Carstopist.

Müüa ehituslikku saematerjali
ning voodri- ja põrandalaudu.
Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa kuivi 3 m saarelaudu. Tel
511 1697.

Müüa lõhutud küttepuid ja küt-
teklotte 40 l võrkkotis, h 1,50 €
kott. Tel 5683 0454.

Müüa põranda-, voodri- ja ehi-
tuslaudu. Eri laiused. Vedu tasu-
ta. Tel 506 4651.

Kallis Ena lastega!
Südamlik kaastunne ema ja
vanaema

HILDA VILDE

kaotuse puhul.
Töökaaslased Viljandi turu
vorstiosakonnast

Pakitud kütteklotsid ja kamina-
puud. Vedu tasuta. Tel 433 3130,
523 8503.

Pakitud turba- ja puitbrikett,
alusel. Vedu. Tel 433 3130,
523 8503.

Soodsalt puitbrikett ja kuivad
kütteklotsid (lahtised ja paki-
tud). Vedu. Tel 506 8501,
520 2190.

Toores lepp 25 €/rm. Tel
5563 8552.

Voodrilaud.ee, parim hind. Tel
513 2021.

KAOTATUD

14. sept vastu 15. sept kaotatud
Viljandis sinise plastist võtmeli-
pikuga võtmekimp (lipik võib ol-
la kimbu küljest kadunud). Tel
5837 5582.

UNISTA JULGELT, OTSUSTA TARGALT

Rahaküsimustele on mõistlik lahendus

1Credit väikelaen on turu soodsaim!

1Credit kinnisvaralaen on kiire ja soodne, intress alates 1% kuus!

Tingimused on paindlikud ja laenuotsused kiired, kõik sõltub Sinust endast. Taotluse saad täita ka internetis.

1credit

Kindel partner üle Eesti

51 75 075

www.1credit.ee

Tegemist on finantsteenuse reklaamiga. Tutvu põhjalikult laenuitingimustega ning konsulteerige spetsialistiga. Tüüpnäide: Laen 1600€, periood 36 kuud, kuukakse 62,77€, krediidi kulukuse määr 28,7%.

19. oktoobril kella 11–14
on Viljandis
Bonifatiusse Gildi majas

Eesti-Soome jalatsi-
vabriku naturaalnahast
**SÜGIS- ja TALVE-
JALATSITE MÜÜK.**

Parimad hinnad!

Raieõiguste ja
metsakinnistute ost.
Tel 517 4303,
argo@renlog.ee,

www.renlog.ee

**USALDUSVÄÄRNE
PARTNER AASTAST 1993**

- METSAKINNISTUTE JA RAIE OST
- METSAMATERJALI OST
- RAIE- JA TRANSPORDITEENUS

www.lemeks.ee

Tel +372 502 1666, 799 1474
margus.juhkam@lemeks.ee

JÄMEJALA TEERISTI TAARAKESKUS

E-R kl 8–18, L-P kl 9–18

**Panditaara vastuvõtt
kiire ja mugav!**

Müügil õlleklaasid!

Alkohoolse joogi jaemüük kella 10–18.
Tel 502 3682, peeterheuer@kullis.ee

KOITU
TAARAPUNKT
Koidu t 3
Avatud
E-R 9–17
L 9–13

INSTRUMENTARIUMI SÜNNIPÄEV!

UUS KOLLEKTSIOON JA KUHVAGA ÜLLATUS!

**OSTES PRILLID,
TEINE PAAR VAID**

1€

Igale prillioostjale **KINGITUS!**

Pakkumine sisaldab optometristi nägemiskontrolli, reamid, ühevaatelist õhendamata kõva pinnata plastikklaasid +4,00...-6,00/cyl 3. Pakkumine kehtib kuni 27.10.2013.

Just Sinule sobivad prillid.

VILJANDI, Centrum, tel 435 1163 www.instru.ee

Volkswagen Jetta. Ruumikalt elegantne.

kuumakse alates
€ 165*

Liisingteenust pakub DNB

Kingiks kaasa originaal valveljed Aspen 16" koos talverehvidega.

€ 2075
Soodustus kuni

Liisingteenust pakub DNB.

Rohkem teavet edasimüüjatelt üle kogu Eesti

* Krediidi kulukuse esialgne määr on 6,78% aastas järgmistel näidistingimustel: vara hind käibemaksuga 16279,74 eurot, sissemaks 15%, periood 60 kuud, jääkväärtus 30%, intressimäär 6 kuu Euribor +1,99% aastas (21.08.2013 oli 6 kuu Euribor 0,3420%, lepingus fikseeritud Euribor muutub iga 6 kuu järel), lepingutasu 175 eurot, kaskokindlustus 4% aastas arvestatuna igaaastast krediidi jäägilt.

Møller Auto® Viljandi

Tallinna mnt 45, Viljandi
Telefon: 435 5340

Kütusekulu kombineeritud tsükli 4,5-6,2 l/100 km; CO2 heide kütusekulu kombineeritud tsükli 119-144 g/km.

Das Auto.

**DELUX
DREAMS**

**TEHASE
VÄLJAMÜÜK**

**KAUPLUSES
SAAB OSALEDA
MUUSIKAPADJA
LOOSIMISES!**

PARGI t 3
R kella 11-17 ja L kella 9-14

SOODUSHINNAGA
TUMBAD

hinnad alates **20€**

SOODUSHINNAGA
**VEDRU-
MADRATSID**

hinnad alates **65€**

SOODUSHINNAGA
**MUUSIKA-
PADI 45x55x5 cm**

16,90€
hind enne 21,80 €

**SOODUSHIND
774€**
hind enne 1715 €

www.facebook.com/DeluxViljandi

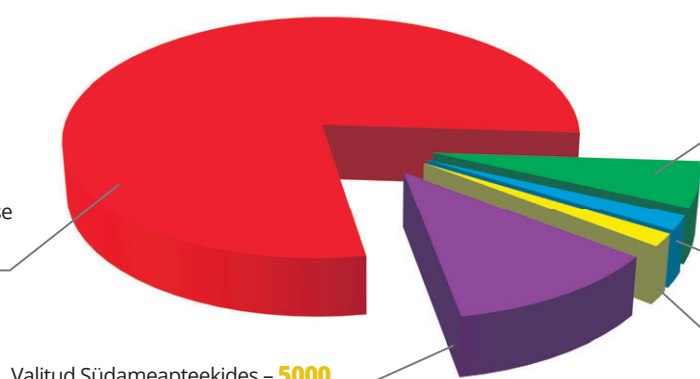
9. novembril ilmub järgmine **AJAKIRI ELUKOGENUD INIMESELE**

Teie reklaam jõuab vähemalt 123 600 lugejani!*

TRÜKIARV ALATES **42 500!**

*Virumaa Teataja, Sakala, Järva Teataja, Valgamaalase ja Pärnu Postimehe lugejate arv Turu-uuringute ASI ja Statistikaameti andmetel (ELU 2013 I poolaasta)

Tellijatele – **33 500**
sh Pärnu Postimehe,
Sakala, Virumaa Teataja,
Järva Teataja ja Valgamaalase
tellijatele 31 000

Väljaandja

**Ühinenud
Ajalehed**

Ajakirja saab koju tellida (1 number 2 eurot, sõbrahind 10 numbrit 10 eurot) **telefonil 617 7717**

60+

www.60pluss.ee

**Reklaami
broneerimine kuni
28. oktoobrini**

Sirly Kurisoo
tel 5307 9605
sirly.kurisoo@ajaleht.ee